

Samordningsnummer och anmälan av dödfödd m.m.

Sammanfattning

I betänkandet behandlar utskottet proposition 2007/08:58 Samordningsnummer och anmälan av dödfödd m.m. och ett antal motioner om folkbokföringsfrågor som väckts under den allmänna motionstiden 2007.

I propositionen föreslår regeringen att gränsen för hur långt framskridet ett havandeskap ska vara för att en dödfödd ska anmälas till Skatteverket sänks från 28 veckor till 22 veckor. Förändringen utgör en anpassning till Världshälsoorganisationens rekommendationer på området. Ändringen träder i kraft den 1 juli 2008.

I propositionen föreslår regeringen vidare att personer som tilldelats samordningsnummer ska få ingå i det statliga personadressregistret (SPAR), om det inte råder osäkerhet om personernas identitet. Ändringen träder i kraft den 1 juni 2008.

Kostnaden för att utvidga SPAR med uppgifter om personer med samordningsnummer rymms inom befintliga resursramar. I övrigt bedöms kostnaderna vara försumbara.

I de allmänna motionerna om folkbokföringsfrågor tar motionärerna bl.a. upp frågor som gäller skyddet för uppgifter om personer som är utsatta för hot, trakasserier eller våld.

Skatteutskottet har den 27 mars 2008, inom ramen för Europarådets kampanj mot våld i nära relationer, genomfört ett seminarium där folkbokföringslagens regler om skyddad identitet och de våldsutsattas situation belysts av inbjudna deltagare från Skatteverket, Riksorganisationen för kvinnojourer, Sveriges Kvinnojourers Riksförbund, Brottsofferjourernas riksförbund, Rikspolisstyrelsen, Datainspektionen, Brottsoffermyndigheten och Sveriges Kommuner och Landsting. Seminariet redovisas i en bilaga till detta betänkande.

Utskottet tillstyrker propositionen och avstyrker motionerna.

I betänkandet finns en reservation (v) och ett särskilt yttrande (s).

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	4
Ärendet och dess beredning	4
Propositionens huvudsakliga innehåll	4
Utskottets överväganden	5
Anmälan av dödfödd	5
Samordningsnummer i SPAR m.m.	6
Skyddet för personuppgifter inom folkbokföringen	8
Reservation	14
Skyddet för personuppgifter inom folkbokföringen, punkt 3 (v)	14
Särskilt yttrande	15
Skyddet för personuppgifter inom folkbokföringen, punkt 3 (s)	15
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	17
Propositionen	17
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2007	17
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens lagförslag	19
<i>Bilaga 3</i>	
Skatteutskottets seminarium om skyddad identitet inom folkbokföringen	22
<i>Bilaga 4</i>	
Skatteverkets statistik över personer med skydd inom folkbokföringen	47
 <i>Tabeller</i>	
Personer med skyddade personuppgifter 1993–2007	47
Personer med sekretessmarkering fördelat på regioner, kön och ålder	47
Personer med både sekretessmarkering och kvarskrivning fördelat på regioner, kön och ålder	48
 <i>Bilder</i>	
Skatteverkets indelning i regioner	25
Statistik över antalet avslag och borttag	28

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Anmälan av dödfödd

Riksdagen antar regeringens förslag till

1. lag om ändring i folkbokföringslagen (1991:481),
2. lag om ändring i begravningslagen (1990:1144).

Därmed bifaller riksdagen proposition 2007/08:58 i denna del och avslår motion 2007/08:Sk387 yrkandena 1 och 2.

2. Samordningsnummer i SPAR m.m.

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1998:527) om det statliga personadressregistret. Därmed bifaller riksdagen proposition 2007/08:58 i denna del och avslår motionerna 2007/08:Sk221, 2007/08:Sk324 och 2007/08:Sk325.

3. Skyddet för personuppgifter inom folkbokföringen

Riksdagen avslår motionerna 2007/08:Sk212, 2007/08:Sk224, 2007/08:Sk320, 2007/08:Ju246 yrkande 11 och 2007/08:Ju297 yrkande 2.

Reservation (v)

Stockholm den 15 april 2008

På skatteutskottets vägnar

Lennart Hedquist

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Lennart Hedquist (m), Lars Johansson (s), Annicka Engblom (m), Laila Bjurling (s), Jörgen Johansson (c), Raimo Pärssinen (s), Gunnar Andrén (fp), Christin Hagberg (s), Lena Asplund (m), Fredrik Schulte (m), Marie Engström (v), Britta Rådström (s), Åke Sandström (c), Helena Leander (mp), Birgitta Eriksson (s), Sten Nordin (m) och Lars Gustafsson (kd).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I ärendet behandlar utskottet proposition 2007/08:58 Samordningsnummer och anmälan av dödfödd m.m. Regeringens förslag till riksdagsbeslut redovisas i bilaga 1. Regeringens lagförslag återges i bilaga 2.

I ärendet behandlar utskottet vidare nio motioner om folkbokföringsfrågor som väckts under den allmänna motionstiden 2007. Motionärernas förslag till riksdagsbeslut redovisas i bilaga 1.

Europarådets kampanj mot våld i nära relationer pågick t.o.m. mars 2008. Syftet med kampanjen var bl.a. att skapa medvetenhet om att våld mot kvinnor är ett brott mot mänskliga rättigheter. Ett antal aktiviteter för att informera om kampanjen genomfördes i riksdagen. Skatteutskottet anordnade inom ramen för Europarådets kampanj mot våld i nära relationer ett seminarium där folkbokföringslagens regler om skyddad identitet och de våldsutsattas situation belystes av inbjudna deltagare från Skatteverket, Riksorganisationen för kvinnojourer, Sveriges Kvinnojourers Riksförbund, Brottsofferjourernas riksförbund, Rikspolisstyrelsen, Datainspektionen, Brottsoffermyndigheten och Sveriges Kommuner och Landsting. Seminariet redovisas i bilaga 3.

Den statistik över antalet personer med skydd inom folkbokföringen som Skatteverket redovisade vid seminariet återges i bilaga 4.

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås en sänkt gräns för hur långt framskridet havandeskapet ska vara för att en dödfödd ska anmälas till Skatteverket. Den nuvarande gränsen, som i folkbokföringslagen (1991:481) anges till efter utgången av 28:e havandeskapsveckan, föreslås sänkas till efter utgången av 22:a havandeskapsveckan. Ändringen utgör en anpassning till Världshälsoorganisationens rekommendationer avseende definitioner av vad som ska avses med levande fött respektive dödfött barn.

Som en följd av ändringen i folkbokföringslagen föreslås även en ändring i begravningslagen (1990:1144) angående beredande av gravplats för dödfödda. Ändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2008.

I propositionen föreslås vidare att även uppgifter om personer som tilldelats samordningsnummer ska få ingå i det statliga personadressregistret (SPAR), om det inte råder osäkerhet om personernas identitet. Det föreslås vidare att registret ska få innehålla uppgift om själva samordningsnumret. Dessa ändringar föreslås träda i kraft den 1 juni 2008 och ska gälla retroaktivt, dvs. även för personer med styrkt identitet som har tilldelats samordningsnummer före tidpunkten för ikraftträdandet.

Utskottets överväganden

Anmälan av dödfödd

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bifaller regeringens förslag om en ändring av gränsen för hur långt framskridet ett havandeskap ska vara för att en dödfödd ska anmälas till Skatteverket och en motsvarande förändring av begravningslagens bestämmelse om beredande av begravningsplats för dödfödda.

Riksdagen avslår ett motionsförslag om att riksdagen ska uppmana regeringen att lägga fram förslag om den nu aktuella förändringen.

Propositionen

Regeringen föreslår att gränsen för hur långt framskridet ett havandeskap ska vara för att en dödfödd ska anmälas till Skatteverket sänks från dagens 28 veckor till 22 veckor och att en motsvarande ändring görs i begravningslagens regler om beredande av begravningsplats för dödfödda.

Regeringen anför att folkbokföringslagens regler om när anmälan av dödfödda ska göras innebär att Socialstyrelsens insamling av statistiska uppgifter enbart gäller dödfödda som avlidit efter utgången av 28:e havandeskapsveckan. Eftersom gränsen för när en nyfödd kan överleva med hjälp av vårdinsatser i dag går vid 22 hela havandeskapsveckor innebär detta en inkonsekvens. Inkonsekvensen mellan anmälningsskyldigheten för levande födda och dödfödda är särskilt tydlig vid tvillingfödslar som äger rum före utgången av 28:e havandeskapsveckan och där den ena tvillingen lever efter förlossningen medan den andra dör strax före. Att den ena tvillingen betraktas som ett barn och den andra som ett foster kan vara svårt att hantera och acceptera, inte minst för föräldrarna.

Världshälsoorganisationen (WHO) antog år 1976 nya rekommendationer angående vilka foster och nyfödda som bör ingå i den nationella förlossningsstatistiken. Enligt dessa rekommendationer ska alla födda som väger minst 500 gram rapporteras. Om uppgift om födelsevikt saknas, ska statistiken avse alla som föds efter en havandeskapstid om 22 fullgångna veckor eller, om även havandeskapets längd är okänd, har en kroppslängd om 25 centimeter. WHO behöll dessa rekommendationer vid en översyn år 1989. WHO:s rekommendationer angående vilka kriterier som ska användas vid definitionen av dödfödda tillämpas i de flesta länder i västvärlden, däribland de nordiska länderna. Den bristande överensstämmelsen mellan

den svenska gränsen på 28 havandeskapsveckor och den gräns på 22 veckor som de flesta andra jämförbara länder tillämpar innebär problem då vetenskapliga statistiska jämförelser ska göras vad avser perinatal dödlighet.

WHO:s rekommendationer antogs år 1976. Sverige har inte lämnat någon uttrycklig reservation mot dessa. Rekommendationerna kan inte anses stå i strid mot abortlagens regler eller Socialstyrelsens rättsliga råds praxis. Med hänsyn härtill anser regeringen att tidsgränsen för när dödfödda ska anmälas till Skatteverket bör sänkas i enlighet med WHO:s rekommendationer.

De nya bestämmelserna föreslås träda i kraft den 1 juli 2008.

Motionen

I motion Sk387 yrkandena 1 och 2 av Mikael Oscarsson m.fl. (kd, m) föreslår motionärerna att riksdagen ska tillkännage för regeringen som sin mening att de svenska reglerna bör anpassas efter WHO:s definition av barn. Motionärerna anför att Sveriges statistik avseende spädbarnsdödlighet är missvisande eftersom Sverige håller fast vid 28-veckorsgränsen samtidigt som andra länder använder sig av den 22-veckorsgräns, som WHO rekommenderar.

Utskottets ställningstagande

Utskottet har inte något att invända mot regeringens förslag om att de svenska reglerna ska anpassas efter WHO:s rekommendationer om vilka foster och nyfödda som bör ingå i den nationella förlossningsstatistiken och tillstyrker därför propositionen i denna del.

Motionsförslagen avstyrks eftersom det inte finns någon anledning för riksdagen att nu rikta ett tillkännagivande till regeringen om att de svenska reglerna bör anpassas efter WHO:s rekommendationer.

Samordningsnummer i SPAR m.m.

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bifaller regeringens förslag om att det statliga personadressregistret ska utökas så att uppgifter om personer med samordningsnummer får omfattas om det inte råder osäkerhet om personens identitet.

Motionsförslagen om att personnummersystemet ska ersättas och om att samtycke ska vara en förutsättning för folkbokföring på viss fastighet avslås med hänvisning till den översyn som genomförs av Folkbokföringsutredningen.

Bakgrund

Personnummer tilldelas endast de personer som folkbokförs. På begäran av vissa myndigheter får en person som inte är eller har varit folkbokförd i stället tilldelas ett s.k. samordningsnummer. Samordningsnumret är konstruerat som ett personnummer där siffran för dag har ökat med 60.

Propositionen

Regeringen föreslår att det statliga personadressregistret (SPAR) ska utökas så att även uppgifter om personer som har tilldelats samordningsnummer får omfattas om det inte råder osäkerhet om personens identitet. Den nya bestämmelsen ska träda i kraft den 1 juni 2008 och gälla retroaktivt, dvs. även för personer med styrkt identitet som har tilldelats samordningsnummer före tidpunkten för ikraftträdandet.

I propositionen anför regeringen att systemet med samordningsnummer har kritiserats av många av dem som har tilldelats dessa under återopande av att stora praktiska vardagsproblem är förknippade med att ha samordningsnummer. Dessa personer upplever att samhällets kunskap om och tilltro till samordningsnumren som identifikationsbegrepp är låg. Problem uppstår i vitt skilda sammanhang där identifikation krävs, exempelvis i kontakter med sjukvården, i samband med att hyresavtal ska ingås, vid bankaffärer osv. Företrädare för internationella organisationer, utländska ambassader, Europeiska gemenskapen och konsulat har återkommande framfört att de praktiska problem som deras personal ställs inför på grund av att de inte tilldelas personnummer är allvarliga.

Ett av skälen till samordningsnumrens bristfälliga genomslag i samhället är att uppgifter om en person med ett sådant nummer inte finns med i SPAR. Företag och organisationer kan inte genom en enkel registerkontroll verifiera de uppgifter som en person med samordningsnummer lämnar om sin identitet.

Regeringen anför att uppgifter om personer med samordningsnummer bör införas i SPAR och att detta utgör en nödvändig åtgärd för att öka kännedomen om och spridningen av samordningsnummer. Åtgärden är också ett svar på vissa av de problem som ansetts akuta. Den utgör även ett viktigt led för att Sverige ska anses uppfylla de krav som ställs på en EU-medlemsstat i samband med mottagande av andra EU-länders medborgare med familjer som vill utnyttja rätten till fri rörlighet inom unionen genom att under en begränsad period bosätta sig i Sverige.

Motionerna

I två motioner från allmänna motionstiden föreslår motionärerna en översyn av personnummersystemet i syfte att ersätta detta med ett system som ger ett bättre skydd för den personliga sfären och integriteten. Yrkandena framställs i motionerna Sk324 av Lisbeth Grönfeldt Bergman (m) och Sk325 av Marianne Watz (m).

I motion Sk221 av Eva Flyborg (fp) föreslår motionären att reglerna om folkbokföring ska ändras så att ingen kan skriva sig hos en annan person utan dennes samtycke.

Utskottets ställningstagande

Utskottet har inte något att invända mot regeringens förslag om att SPAR ska utökas så att även uppgifter om personer som har tilldelats samordningsnummer får omfattas om det inte råder osäkerhet om personens identitet. Utskottet tillstyrker propositionen även i denna del.

När det gäller motionsförslagen finns det anledning att erinra om att Folkbokföringsutredningen (Fi 2007:1) har i uppdrag att göra en allmän översyn av 1991 års folkbokföringslag. Utredaren ska bedöma om bestämmelserna är ändamålsenliga utifrån folkbokföringens uppgifter att fastställa personers bosättning, registrera personuppgifter och förse myndigheter, företag och andra med korrekta och aktuella uppgifter om befolkningen. Om utredaren kommer fram till att vissa bestämmelser inte är ändamålsenliga eller är svåra att tillämpa, ska utredaren lämna förslag till de författningsändringar och andra åtgärder som behövs för att förbättra förutsättningarna för en korrekt och effektiv folkbokföring (dir. 2007:123). Utskottet anser att resultatet av denna översyn bör avvaktas och avstyrker därför de nu aktuella motionerna.

Skyddet för personuppgifter inom folkbokföringen

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsförslagen om olika tillkännagivanden till regeringen om vikten av ett gott skydd inom folkbokföringen för uppgifter om personer som är utsatta för hot, trakasserier och våld och hänvisar härvid till de insatser som regeringen och berörda myndigheter gör och det utredningsarbete som pågår i syfte att ytterligare säkra hanteringen av dessa uppgifter och underlätta för dem som befinner sig i en våldsutsatt situation.

Jämför reservation (v) och särskilt yttrande (s).

Bakgrund

Uppgifter som registreras i folkbokföringen är som regel offentliga (7 kap. 15 § sekretesslagen). Sekretess gäller hos alla myndigheter om det av särskild anledning kan antas att den enskilde, eller någon närstående, kan lida skada eller men om uppgifter om personen lämnas ut.

I de fall man på förhand kan misstänka att utlämnande av uppgifter om en person kan förorsaka personföljelse eller annan skada kan sekretessmarkering i folkbokföringsregistren tillgripas som en första skyddsåtgärd. Markeringen anger att särskild försiktighet bör iakttas vid bedömningen av om uppgifter om personen i fråga bör lämnas ut, eftersom uppgifterna kan omfattas av sekretess. Sekretessmarkering är alltså avsedd att ge myndigheterna en varningssignal inför uppgifter som normalt lämnas ut utan särskild sekretessprövning. Förfarandet med sekretessmarkering är inte lagreglerat. Förfarandet har dock använts inom folkbokföringen under många år, och skatteförvaltningen har utarbetat särskilda rutiner för systemet. JO har också accepterat förfarandet. Omprövning av sekretessmarkeringen sker i regel varje år. Den skyddade personen ska då redogöra för de aktuella förhållandena, varvid det prövas om skyddet ska vara kvar.

Ett annat sätt att skydda personuppgifter i folkbokföringen är att genom beslut om s.k. kvarskrivning (16 § folkbokföringslagen) medge en person som flyttar att vara folkbokförd på den gamla folkbokföringsadressen om personen av särskilda skäl kan antas bli utsatt för brott, förföljelse eller allvarliga trakasserier på annat sätt. Kvarskrivning kan endast ske efter ansökan från den enskilde och får endast medges om den enskildes behov av skydd inte kan tillgodoses genom besöksförbud eller på annat sätt. Kvarskrivning får även avse den utsatta personens medflyttande familj. Kvarskrivning får medges för högst tre år i taget. Kvarskrivning kombineras ofta med sekretessmarkering.

Bestämmelser om fingerade personuppgifter infördes den 1 juli 1991 och regleras i lagen (1991:483) om fingerade personuppgifter. Enligt lagen kan en folkbokförd person som riskerar att bli utsatt för allvarlig brottslighet som riktar sig mot hans liv, hälsa eller frihet medges att använda andra personuppgifter om sig själv än de verkliga (fingerade personuppgifter). Det krävs också att personen inte kan ges tillräckligt skydd genom kvarskrivning eller på annat sätt. Huvudregeln är att medgivandet gäller för obegränsad tid, men det får begränsas till viss tid. Ett medgivande att använda fingerade personuppgifter får även ges åt en familjemedlem som varaktigt bor tillsammans med den person som riskerar att bli utsatt för allvarlig brottslighet. Medgivande lämnas av Stockholms tingsrätt efter ansökan hos Rikspolisstyrelsen.

När det gäller skyddet för vittnen har riksdagen under år 2006 infört en ny bestämmelse i polislagen som innebär att särskilt personsäkerhetsarbete får bedrivas beträffande vittnen och andra hotade personer och att föreskrifter om sådant säkerhetsarbete får meddelas av regeringen. Särskilt personsäkerhetsarbete är avsett att bedrivas av bl.a. polisen för att skydda i första

hand personer som lämnar uppgifter i samband med utredningar om allvarlig brottslighet. Inom ramen för detta arbete är tanken att staten ska kunna betala ut ersättning till den som omfattas av säkerhetsåtgärder. Sekretess gäller för uppgifter som hänför sig till verksamhet som avser särskilt personsäkerhetsarbete och för uppgifter om enskilda personliga förhållanden som kan hänföras till sådan verksamhet.

Skatteverket har i samråd med Centrala studiestödsnämnden, Datainspektionen, Domstolsverket, Höskoleverket, Kriminalvårdsverket, Carelink/Nis (nätverk för informationssäkerhet, Region Skåne och Landstinget Kalmar), Riksförsäkringsverket, Rikspolisstyrelsen, Skatteverket, Socialstyrelsen, Svenska kommunförbundet och Vägverket utarbetat en vägledning för hantering av sekretessmarkerade personuppgifter i offentlig förvaltning. Vägledningen skapades år 2004 och finns på Skatteverkets hemsida.

Motionerna

I motion Sk212 av Hans Hoff (s) anför motionären att flera tusen kvinnor varje år tvingas fly sina hem och att många flyr med sina barn. De flyr efter år av misshandel, våldtäkt och hot. Behovet av skydd för dessa kvinnor och deras barn är stort, särskilt då de ofta förföljs och hotas till livet av sin före detta partner. Bland de uppemot 10 000 personer som i dag lever med skyddad identitet finns också vittnen vars skydd är av absolut nödvändighet för att rättssamhället ska kunna fungera på ett tillfredsställande sätt. Trots goda intentioner från lagstiftaren de senaste åren är förhållandena kring skyddad identitet inte tillräckliga, och i förlängningen hotar detta att urholka förtroendet för rättssamhället. Redan steget att ansöka om någon av de åtgärder som ger ett visst skydd mot trakasserier, hot och våld innebär ett stort ingrepp i den personliga friheten. Till och med något så odramatiskt som att gå med i en bokklubb innebär för den förföljda med skyddad identitet att risken att hittas ökar. Dessutom försvåras kontakten med myndigheterna då endast ett fåtal tjänstemän har tillgång till personuppgifterna. Samtidigt är det oerhört viktigt att utsatta kvinnor och vittnen kan skyddas. De exempel som finns på att skyddade uppgifter lämnats ut visar enligt vad som anförs i motionen på nödvändigheten av att ytterligare åtgärder vidtas för att garantera dessa personers säkerhet.

I motion Sk224 av Ulf Sjösten (m) anför motionären att Skatteverkets rekommendationer till myndigheter och andra att aldrig visa uppgifter om en skyddad person inte är bindande och att respektive myndighet själv väljer tillvägagångssätt efter egen prövning. Detta sker rimligtvis utan tillgång till polisens regler eller bakgrunden till spärrbeslutet. Informationsinsatser rörande hanteringen av dessa uppgifter har gjorts, men enligt uppgift utan tillräcklig effekt. Det måste ske förändringar i sekretesslagen som innebär

att Skatteverket inte tvingas lämna sekretesskyddade uppgifter vidare utan särskild kontroll och prövning av orsaken till att dessa uppgifter ska lämnas ut.

I motion Sk320 av Marie Engström m.fl. (v) anförs att Skatteverkets statistik visar att alltfler skaffar skyddad identitet. En stor del av ökningen består i första hand av kvinnor som förföljs och trakasseras av män. Kvinnor som behöver skydd på grund av hedersrelaterat våld uppvisar också en ökning. I takt med att fler får skyddad identitet aktualiseras problemet med att alltfler identiteter röjs. Det är enligt vad som anförs inte alls ovanligt att det är myndigheter som bär skulden. Man kan spekulera i vad detta beror på, men okunskap eller att man i vissa fall inte tar dessa frågor på tillräckligt stort allvar ligger kanske nära till hands. Det allvarliga är att många kvinnor lever i stor osäkerhet i och med att information läcker ut så lätt. Arbetet med att strama upp regelsystemet måste påskyndas och informations- och utbildningsinsatserna vid olika myndigheter intensifieras.

I motion Ju246 yrkande 11 av Carina Hägg (s) anför motionären att det finns många exempel på hur personuppgifterna röjs så att det drabbar kvinnor som t.ex. vill bryta kontakten med en man som utsätter henne för hot och våld. Motionären föreslår att skatteutskottet ska ta initiativ till en översyn av den nuvarande lagstiftningen om skydd av personuppgifter.

I motion Ju297 yrkande 2 av Inger René och Marietta de Pourbaix-Lundin (m) anför motionärerna att skyddade uppgifter kan läcka ut både på grund av omedvetenhet och på grund av en otillräcklig lagstiftning. Motionären föreslår att lagstiftningen och dess tillämpning i sin helhet bör ses över.

Utskottets ställningstagande

Det är enligt utskottets uppfattning mycket viktigt att reglerna om skydd för folkbokföringens uppgifter om våldsutsatta personer har en ändamålsenlig utformning och att de tillämpas på ett sätt som gör att personer som tvingas begära skydd kan känna sig trygga. Redan åtgärden att begära skydd för sina folkbokföringsuppgifter innebär att den våldsutsatte tar på sig inskränkningar i sin och familjens personliga frihet som normalt sett skulle betraktas som helt oacceptabla. En förutsättning för kvarskrivning är t.ex. att den utsatte genomför en flyttning där alla band med den tidigare adressen klipps av. Utöver de praktiska problemen vid alla former av externa kontakter bidrar risken för upptäckt till att den utsatte befinner sig i en mycket svår stressituation.

Utskottet kan konstatera att det bedrivs ett arbete på flera fronter för att förbättra situationen för den som tvingas använda reglerna om skydd för sina personuppgifter.

Skatteverket har i samråd med Centrala studiestödsnämnden, Datainspektionen, Domstolsverket, Högsköleverket, Kriminalvårdsverket, Carelink/Nis (nätverk för informationssäkerhet, Region Skåne och Landstinget Kalmar),

Riksförsäkringsverket, Rikspolisstyrelsen, Socialstyrelsen, Svenska kommunförbundet och Vägverket utarbetat en vägledning för hantering av sekretessmarkerade personuppgifter i offentlig förvaltning. Syftet är att skapa enhetliga rutiner för att underlätta hanteringen och minska risken för att sekretessmarkerade personuppgifter oavsiktligt lämnas ut.

Regeringen har under hösten 2007 givit Folkbokföringsutredningen i uppdrag (dir. 2007:123) att göra en allmän översyn av folkbokföringslagen. I översynen ingår bl.a. att särskilt utreda om det är lämpligt att införa en författningsreglering av s.k. sekretessmarkering av uppgifter i folkbokföringsdatabasen. Vidare ska det utredas hur sekretessmarkerade uppgifter hanteras vid överföring från folkbokföringsdatabasen till andra myndigheter.

Regeringen har dessutom i november 2007 givit Skatteverket i uppdrag att i samverkan med vissa andra myndigheter utreda förutsättningarna för att effektivisera tillhandahållandet av folkbokföringsuppgifter i samhället genom att göra uppgifterna i Skatteverkets folkbokföringsdatabas direkt åtkomliga för myndigheter och andra samhällsaktörer. Detta ger ett bättre skydd för personer med sekretesskydd eftersom information om dessa personer inte lagras i de enskilda myndigheternas interna register. Uppdraget ska redovisas till Finansdepartementet senast den 1 november 2008.

Det finns enligt utskottets mening anledning att understryka att det skydd som kan erbjudas för uppgifter inom folkbokföringen måste ses som en ren nödtåtgärd. Det är därför viktigt att åtgärder vidtas också inom andra områden.

Den s.k. Stalkningsutredningen (dir. 2006:84) utreder vilka skyddsåtgärder som är lämpligast för att förstärka skyddet för personer som utsätts för hot eller förföljelse. Utredningen ska också överväga om det finns ett behov av ett kompletterande ekonomiskt stöd i vissa fall då personer utsätts för upprepade, allvarliga hot eller annan allvarlig brottslighet. I uppdraget ingår bl.a. att se över tillämpningen av reglerna om besöksförbud och överväga samt lämna förslag på en rättslig lösning som medger att besöksförbud kan kontrolleras med elektronisk övervakning. Utredningen ska vidare lämna förslag för att underlätta vardagen för personer med skyddade personuppgifter. Utredningen ska också överväga om lagstiftningen bör ändras för att förstärka skyddet mot stalkning, dvs. upprepade trakasserier och förföljelser. Uppdraget ska redovisas senast den 30 september 2008.

Regeringen har i skrivelse 2007/08:39 Handlingsplan för att bekämpa mäns våld mot kvinnor, hedersrelaterat våld och förtryck samt våld i samkönade relationer redogjort för sin syn på hur mäns våld mot kvinnor, hedersrelaterat våld och förtryck samt våld i samkönade relationer ska bekämpas och redovisar i skrivelsen huvuddragen i arbetet för att bekämpa detta våld under mandatperioden. Handlingsplanen omfattar 56 åtgärder inom sex insatsområden som bedöms som viktiga var för sig men som också kompletterar varandra. De sex insatsområdena är: ökat skydd och stöd till våldsutsatta, stärkt förebyggande arbete, stärkt kvalitet och effektivitet i rättsväsendet, utveckling av insatser riktade till våldsutövare, ökad

samverkan samt ökade kunskaper. I betänkande 2007/08:JuSoU1 konstaterar sammansatta justitie- och socialutskottet att åtgärderna i regeringens handlingsplan utgör en kraftfull höjning av de konkreta insatserna inom en lång rad samhällsområden för att bekämpa våld i nära relationer. Utskottet anför att de insatser som presenteras i handlingsplanen kommer att leda till en varaktigt höjd ambitionsnivå i kampen mot våldet.

Europarådets kampanj mot våld i nära relationer pågick t.o.m. mars 2008. Syftet med kampanjen var bl.a. att skapa medvetenhet om att våld mot kvinnor är ett brott mot mänskliga rättigheter. Ett antal aktiviteter för att informera om kampanjen genomfördes i riksdagen. Skatteutskottet anordnade inom ramen för Europarådets kampanj mot våld i nära relationer ett seminarium där folkbokföringslagens regler om skyddad identitet och de våldsutsattas situation belystes av inbjudna deltagare från Skatteverket, Riksorganisationen för kvinnojourer, Sveriges Kvinnojourers Riksförbund, Brottsofferjourernas riksförbund, Rikspolisstyrelsen, Datainspektionen, Brottsoffermyndigheten och Sveriges Kommuner och Landsting.

Mot bakgrund av de insatser som regeringen och de berörda myndigheterna gör, och det utredningsarbete som bedrivs i syfte att ytterligare säkra hanteringen av skyddade personuppgifter och underlätta för den som befinner sig i en våldsutsatt situation, ser utskottet inte någon anledning att tillstyrka motionsförslagen om olika tillkännagivanden till regeringen på detta område. Utskottet avstyrker de aktuella motionerna.

Reservation

Skyddet för personuppgifter inom folkbokföringen, punkt 3 (v) av Marie Engström (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2007/08:Sk320 och bifaller delvis motionerna 2007/08:Sk212, 2007/08:Sk224, 2007/08:Ju246 yrkande 11 och 2007/08:Ju297 yrkande 2.

Ställningstagande

Det framgår av Skatteverkets statistik att alltfler skaffar skyddad identitet. En stor del av ökningen består av kvinnor som förföljs och trakasseras av män. Kvinnor som behöver skydd på grund av hedersrelaterat våld uppvisar också en ökning.

I takt med att fler får skyddad identitet aktualiseras problemet med att alltfler identiteter röjs. Det är inte alls ovanligt att det är myndigheter som bär skulden. Ett återkommande problem är att den skyddade personens personnummer, trots skyddad identitet, ändå hamnar i offentliga register och i olika register hos företag. Man kan spekulera i vad detta beror på, men okunskap eller att man i vissa fall inte tar dessa frågor på tillräckligt stort allvar ligger kanske nära till hands.

Det allvarliga är att många kvinnor lever i stor osäkerhet i och med att information läcker ut så lätt.

Jag anser att det är viktigt att arbetet med att strama upp regelsystemet för hanteringen av dessa uppgifter bedrivs skyndsamt och att problemen med läckage från myndigheterna åtgärdas genom att informations- och utbildningsinsatserna vid olika myndigheter intensifieras.

Det anförda bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Särskilt yttrande

Skyddet för personuppgifter inom folkbokföringen, punkt 3 (s)

Lars Johansson (s), Laila Bjurling (s), Raimo Pärssinen (s), Christin Hagberg (s), Britta Rådström (s) och Birgitta Eriksson (s) anför:

Personuppgifterna har en viktig funktion i det svenska samhället. De används i många olika sammanhang och har stor praktisk betydelse för möjligheten att leva ett normalt liv.

I Sverige befinner sig flera tusen kvinnor på flykt. De har flytt efter år av misshandel, våldtäkt och hot. Många flyr med sina barn. Behovet av skydd för dessa kvinnor och deras barn är stort, särskilt då de ofta förföljs och hotas till livet av sin före detta partner. En växande grupp som behöver skydd är de som utsätts för hedersrelaterat våld.

Möjligheten att få ett beslut om skydd för sina personuppgifter är viktig för den som är utsatt för hot om våld och tvingas fly för att skydda sig och sin familj.

Redan skyddsbeslutet innebär ett stort ingrepp i den personliga friheten. Till och med något så odramatiskt som att gå med i en bokklubb innebär för den förföljda med ”skyddad identitet” att risken att hittas ökar. Dessutom försvåras kontakten med myndigheterna då endast ett fåtal tjänstemän har tillgång till personuppgifterna. Upptäcktsrisken gör också att den som försöker skydda sig på detta sätt befinner sig i en stressituation.

När ett skyddsbeslut finns är det mycket viktigt att uppgifterna inte lämnas ut. Konsekvenserna för den som fått skyddet kan bli mycket allvarliga. Tyvärr finns det exempel på att personuppgifter röjts, vilket drabbat kvinnor som t.ex. vill bryta kontakten med en man som utsätter henne för hot och våld.

Sedan flera år har det bedrivits ett arbete som syftar till att säkra skyddet för den som är utsatt för hot. Detta har bl.a. resulterat i en förstärkning av sekretessen och en utvidgning av ansvaret för att sekretessen inte bryts till samtliga myndigheter. Skyddet för vittnen har fått en ny reglering.

Den s.k. Stalkningsutredningen utreder nu vilka skyddsåtgärder som är lämpligast för att förstärka skyddet för personer som utsätts för hot eller förföljelse.

Socialdemokraterna har genom några reservationer i betänkandet 2007/08: JuSoU1 påtalat ett antal brister i regeringens handlingsplan. Dessa handlar t.ex. om tillämpningen av besöksförbudet, att besöksförbud ska kunna kompletteras med elektronisk fotboja och att tillhörigheter ska kunna hämtas i skydd av polis.

Att allt fler kvinnor skaffar skyddad identitet p.g.a. förföljelse och trakasserier visar att regeringens handlingsplan inte fungerar. Vi vill för närvarande dock avvakta med våra yrkanden i ärendet eftersom Stalknings-

utredningen ska redovisa sina förslag inom kort, den 30 september detta år. Det vore fel att föregripa detta, även om vår uppfattning är att betydligt mer måste göras än vad som föreslagits i regeringens handlingsplan.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2007/08:58 Samordningsnummer och anmälan av dödfödd m.m.:

Riksdagen antar regeringens förslag till

1. lag om ändring i folkbokföringslagen (1991:481),
2. lag om ändring i begravningslagen (1990:1144),
3. lag om ändring i lagen (1998:527) om det statliga personadressregistret.

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2007

2007/08:Sk212 av Hans Hoff (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om vikten av att personer med skyddad identitet garanteras ett fullgott skydd.

2007/08:Sk221 av Eva Flyborg (fp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att göra det olagligt att skriva sig hos en annan person utan dennas medgivande.

2007/08:Sk224 av Ulf Sjösten (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en översyn av sekretesslagen.

2007/08:Sk320 av Marie Engström m.fl. (v):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om skyddad identitet.

2007/08:Sk324 av Lisbeth Grönfeldt Bergman (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att på sikt avskaffa de svenska personnumren.

2007/08:Sk325 av Marianne Watz (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att avskaffa personnummersystemet och införa ett nytt system som värnar den personliga sfären.

2007/08:Sk387 av Mikael Oscarsson m.fl. (kd, m):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en förändrad gräns för när en människa ska benämnas barn.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om det nödvändiga i en förändring av folkbokföringslagen.

2007/08:Ju246 av Carina Hägg (s):

11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att skyddet av personuppgifter utreds i syfte att stärka skyddet för hotade kvinnor och barn.

2007/08:Ju297 av Inger René och Marietta de Pourbaix-Lundin (båda m):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att kvinnors skyddade identitet måste förstärkas.

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

1 Förslag till lag om ändring i folkbokföringslagen
(1991:481)

Härigenom föreskrivs att 24 § folkbokföringslagen (1991:481) ska ha följande lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*24 §¹

Ett barns födelse *skall* anmälas till Skatteverket om barnet föds inom landet eller om det föds utom landet av en kvinna som är folkbokförd här.

Föds barnet på ett sjukhus eller enskilt sjukhem *skall* inrättningen göra anmälan. Om en barnmorska hjälper till vid födelsen i annat fall, *skall* hon göra födelseanmälan. Anmälan *skall ske* så snart som möjligt.

I andra fall *skall* barnets vårdnadshavare göra anmälan inom en månad från födelsen.

Anmälan enligt första stycket *skall* göras för en nyfödd, som efter födelsen andats eller visat något annat livstecken, samt dödfödd som avlidit efter utgången av *tjugoåttonde* havandeskapsveckan.

Ett barns födelse *ska* anmälas till Skatteverket om barnet föds inom landet eller om det föds utom landet av en kvinna som är folkbokförd här.

Föds barnet på ett sjukhus eller enskilt sjukhem *ska* inrättningen göra anmälan. Om en barnmorska hjälper till vid födelsen i annat fall, *ska* hon göra födelseanmälan. Anmälan *ska göras* så snart som möjligt.

I andra fall *ska* barnets vårdnadshavare göra anmälan inom en månad från födelsen.

Anmälan enligt första stycket *ska* göras för en nyfödd, som efter födelsen andats eller visat något annat livstecken, samt dödfödd som avlidit efter utgången av *tjugoandra* havandeskapsveckan.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2008.

¹ Senaste lydelse 2003:657.

2 Förslag till lag om ändring i begravningslagen (1990:1144)

Härigenom föreskrivs att 2 kap. 3 § begravningslagen (1990:1144) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.

3 §¹

På en allmän begravningsplats *skall* gravplats beredas dem som vid dödsfallet var folkbokförda inom församlingen eller kommunen. Där *skall* gravplats också beredas en dödfödd som avlidit efter utgången av *tjugoåttonde* havandeskapsveckan, om kvinnan är folkbokförd inom huvudmannens förvaltningsområde. Detsamma gäller i fråga om en dödfödd som avlidit före utgången av *tjugoåttonde* havandeskapsveckan, om kvinnan begär det och ett läkarintyg om dödsfallet lämnas till huvudmannen.

På en allmän begravningsplats *ska* gravplats beredas dem som vid dödsfallet var folkbokförda inom församlingen eller kommunen. Där *ska* gravplats också beredas en dödfödd som avlidit efter utgången av *tjugoandra* havandeskapsveckan, om kvinnan är folkbokförd inom huvudmannens förvaltningsområde. Detsamma gäller i fråga om en dödfödd som avlidit före utgången av *tjugoandra* havandeskapsveckan, om kvinnan begär det och ett läkarintyg om dödsfallet lämnas till huvudmannen.

Om tillgången på gravplatsmark medger det, får också andra beredas gravplats där.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2008.

¹ Senaste lydelse 1999:306.

3 Förslag till lag om ändring i lagen (1998:527) om det statliga personadressregistret

Härigenom föreskrivs att 4 § lagen (1998:527) om det statliga personadressregistret ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

SPAR får innehålla uppgifter om personer som är folkbokförda i landet. För sådana personer får följande anges:

1. namn,
2. *personnummer*,
3. adress,
4. folkbokföringsort,
5. födelsehemort,
6. svenskt medborgarskap,
7. make eller vårdnadshavare,
8. avregistrering från folkbokföringen på grund av dödsfall, med angivande av tidpunkt, eller avregistrering av annan anledning,
9. summan av taxerad förvärvsinkomst och inkomst av kapital, dock lägst noll kronor,
10. beskattningsbar förmögenhet,
11. ägare av småhusenhet eller lantbruksenhet med småhus på tomtmark samt uppgift om kommun (belägenhet),
12. taxeringsvärde för småhusenhet.

På begäran av en registrerad *skall* det i SPAR också anges att uppgifter om denne inte får behandlas vid urvalsdragningar enligt 3 § 2 för direktreklam.

Föreslagen lydelse

4 §

SPAR får innehålla uppgifter om personer som är folkbokförda i landet *och, om det inte råder osäkerhet om personernas identitet, uppgifter om personer som har tilldelats samordningsnummer.* För sådana personer får följande anges:

2. *person- eller samordningsnummer,*

På begäran av en registrerad *ska* det i SPAR också anges att uppgifter om denne inte får behandlas vid urvalsdragningar enligt 3 § 2 för direktreklam.

Denna lag träder i kraft den 1 juni 2008. De nya föreskrifterna ska även tillämpas på personer som före ikraftträdandet har tilldelats samordningsnummer.

BILAGA 3

Skatteutskottets seminarium om skyddad identitet inom folkbokföringen

Tid och plats

Torsdagen den 27 mars 2008 kl. 10.00–11.30 i förstakammarsalen.

Ärendet

Inom ramen för Europarådets kampanj mot våld i nära relationer genomför skatteutskottet ett seminarium om folkbokföringslagens regler om skyddad identitet. Reglerna gör det möjligt för våldsutsatta att få olika grader av skydd för sina personuppgifter i folkbokföringen. Avsikten är att seminariet ska belysa hur reglerna om skyddad identitet är utformade och tillämpas och ge de inbjudna möjlighet att lämna synpunkter på skyddets allmänna utformning och behovet av förändringar.

Program

1. Skatteutskottets ordförande Lennart Hedquist hälsar deltagarna välkomna.
2. Skatteverket redovisar hur skyddet för personuppgifter inom folkbokföringen är utformat, hur ärenden om skydd bereds och vilka effekter ett skyddsbeslut får. Utvecklingen på området och arbetet med att säkra en bra tillämpning av reglerna belyses. Redovisningen beräknas ta ca 15 minuter.
3. Efter Skatteverkets inledning redovisar
 - Riksorganisationen för kvinnojourer (Roks),
 - Sveriges Kvinnojourers Riksförbund (SKR) och
 - Brottsofferjourernas riksförbund (Boj)sin syn på skyddets utformning och tillämpning. Varje organisation har 10 minuter till sitt förfogande.
4. Utskottets ledamöter och de inbjudna deltagarna har möjlighet att ställa frågor och göra inlägg. Följande ytterligare deltagare har inbjudits.
 - Rikspolisstyrelsen,
 - Datainspektionen,
 - Brottsoffermyndigheten,
 - Sveriges Kommuner och Landsting.
5. Seminariet avslutas

Inbjudna deltagare

Skatteverket

Eva Månsson, enhetschef, ansvarig för folkbokföringsfrågor

Ingegerd Widell, handläggare

Riksorganisationen för kvinnojourer (Roks)

Lina Ploug, ordförande

Gunilla Westny, vice ordförande

Sveriges Kvinnojourers Riksförbund (SKR)

Mia Jonsson, kvinnojouren Frideborg

Brottsofferjourernas riksförbund (Boj)

Ninna Mörner, informatör

Rikspolisstyrelsen

Sven-Olov Gustafsson, kriminalkommissarie

Jan-Eric Ahlskog

Datainspektionen

Suzanne Carlsson Isberg, avdelningsdirektör

Brottsoffermyndigheten

Gudrun Nordborg, informationschef

Sveriges Kommuner och Landsting

Per-Olov Nylander, handläggare

Jenny Norén

Skyddad identitet inom folkbokföringen

Ordföranden: Jag ska be att få hälsa alla välkomna hit till skatteutskottets öppna seminarium. Det gäller självfallet skatteutskottets ledamöter, men inte minst alla medverkande vid detta seminarium.

Jag kan nämna att detta är det tredje seminarium som skatteutskottet har detta riksdagsår. Vi har haft ett seminarium tidigare om det aktuella forskningsläget inom skatteområdet och ett seminarium om skogsskattefrågor. Nu har vi det här mycket aktuella seminariet, som ska belysa frågorna om skyddad identitet, inte minst skyddade personuppgifter inom folkbokföringen.

En och annan kan naturligtvis undra lite grann varför det är skatteutskottet som anordnar ett seminarium av den typen. Vi bör då påminna oss om att folkbokföringen ligger inom vårt ansvarsområde på grund av att Skatteverket har hand om folkbokföringen. Skatteverket ligger naturligen inom skatteutskottets ansvarsområde. Det är orsaken till att de här frågorna när det gäller lagstiftningen i de berörda delarna handläggs av skatteutskottet.

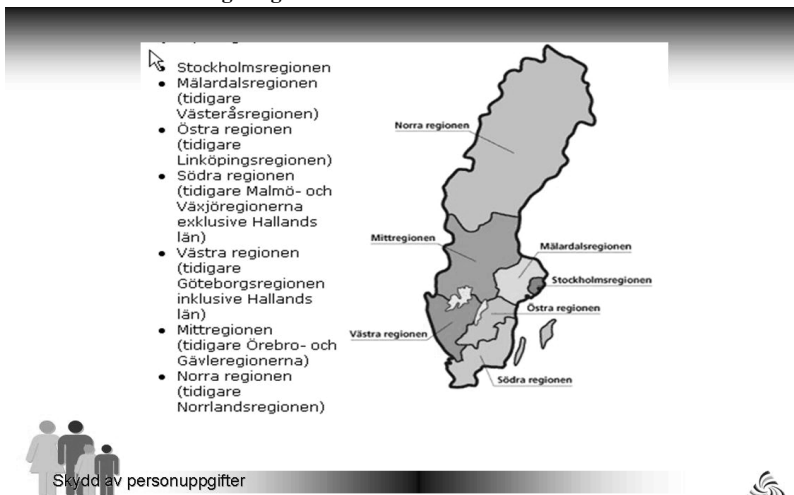
Vi har fått kännedom om att SVT 24 kommer att återutsända seminariet. Alla ska vara medvetna om det. Alla som sitter här bör vara noggranna med att kontrollera att mobiltelefonerna är avstängda eller åtminstone satta på tyst läge. Alla som inte har varit i lokalen tidigare ser att det nu finns en särskild knapp som man kan trycka på när man får ordet. Begära ordet kan man göra genom att markera för oss, men när man sedan får ordet trycker man på knappen, så att det hörs vad man säger.

Med det ska jag omedelbart be att få överlämna ordet till Skatteverket, som ska inleda med ett högst 15 minuter långt anförande. Skatteverket företräds här av Eva Månsson, enhetschef och ansvarig för folkbokföringsfrågorna, och Ingegerd Widell, handläggare.

Eva Månsson: Jag ska försöka hålla mig till max 15 minuter. Om ni har frågor får vi ta dem i samband med diskussionen som i så fall kommer senare. Presentationen är redan avklarad i och med att ordföranden gjorde detta. Jag går genast över till föredraget.

Jag tänkte prata med utgångspunkt i den organisation som vi har i dag inom Skatteverket när det gäller de skyddade adresserna och hanteringen av dem. Jag ska tala om hur folkbokföringen fungerar, regelverket kring de skyddade adresserna och hanteringen av ärenden hos Skatteverket och också säga någonting om de skyddade. Jag har lite antalsuppgifter om hur detta har utvecklats över åren. Jag ska också säga något kort om myndigheters ansvar och att vi ansvarar för att vidareända post för de här personerna. Det kan jag slå ett slag för.

Skatteverkets indelning i regioner

Inom Skatteverket är vi i dag uppdelade i sju regioner. Tidigare var det så att arbetet med skyddade adresser låg på 120 skattekontor. Varje skattekontor hade självt alltså hand om bedömningar av skyddade personer. Det var rätt så många som hade sekretessbehörighet då. I dag är detta koncentrerat till sju sekretesskontor, ett i varje region. Regionerna är i dag uppdelade på det sätt som ni ser på bilden.

Man handlägger i dag ärenden i Luleå, Gävle, Eskilstuna, Stockholm, Linköping, Göteborg och Malmö. Det är naturligtvis för att vi ska minimera riskerna för att det ska bli oavsiktliga fel i hanteringen. I dag är det totalt 25–30 personer som har behörighet att hantera denna typ av ärenden inom Skatteverket.

Folkbokföringen är den grundläggande registreringen av befolkningen i Sverige, och inom Skatteverket har vi funnits sedan den 1 juli 1991. Då fördes verksamheten över från kyrkan.

När det gäller hur vi bedriver verksamheten är det så att vi sedan ett par år tillbaka har en gemensam folkbokföringsdatabas, så att man kan gå in och jobba med ärenden var som helst i riket, dock naturligtvis inte med den här typen av ärenden, eftersom det är en så begränsad krets som ska ha behörighet till detta.

I folkbokföringen registreras uppgifter om identitet, bosättning och familjeförhållanden. Uppgifterna som registreras i folkbokföringen sprids maskinellt genom Navet. Det är endast myndigheter som har tillgång till Navet. I dag fungerar det också på det sättet att så fort man registrerar en ändring i folkbokföringsregistret förs den över direkt till Navet. Det är direktuppdaterande, som man säger. Sekretessmarkeringen i Navet syns, men man kan inte se vilken uppgift det är som är sekretessmarkerad. Däremot får man en indikation på att man ska vara extra försiktig.

Det som reglerar sekretessen är i första hand 7 kap. 15 § sekretesslagen. När det gäller folkbokföringen är huvudregeln att den är offentlig. Därför är det så att de gånger man ska pröva detta är när man ska göra en sekretessmarkering i de fall där det av särskild anledning kan antas att den enskilde eller någon honom närstående lider men om uppgiften röjs. Det är det som är bakgrunden till den del som handlar om sekretessmarkering. Det finns alltså inte någon reglering i övrigt i lag, utan man ska bedöma huruvida detta är en uppgift som kan vara till men för den enskilde. Den är att likställa med en hemligstämpel, det vill säga det ska vara en indikation på att man ska tänka efter en gång till innan man lämnar ut en sådan uppgift.

Dessutom finns det ett lagreglerat skydd genom kvarskrivning. Detta finns i 16 § folkbokföringslagen. Kvarskrivningen kombineras vanligen med sekretessmarkering. Kvarskrivningen är starkare på det sättet att en person är folkbokförd på den gamla folkbokföringsorten men fysiskt har flyttat till en annan adress, ofta också en annan ort. Man registrerar inte adressuppgiften i registret. I stället framgår det bara att man är skriven i församlingen. Men uppgifterna måste naturligtvis lämnas till skattekontoret för att man ska kunna skicka post vidare.

Jag glömde säga om sekretessmarkeringen att det även finns andra sätt att uttrycka detta. Man pratar om skyddad adress och skyddad identitet eller något liknande.

Slutligen finns det en speciell lag som reglerar fingerade uppgifter. Det är mycket sällsynt. Det är inte särskilt många fall ännu, men de beslutas av Stockholms tingsrätt efter beredning hos Rikspolisstyrelsen.

Vad är det då för underlag som krävs när man lämnar sin ansökan till oss på Skatteverket? Det ska alltid vara en skriftlig ansökan. Det kan vara en polisanmälan, åtalsanmälan eller dom. Det kan vara uppgifter från en socialförvaltning, kvinnojour eller brottsofferjour, beslut om besöksförbud eller någonting annat som visar en konkret och aktuell hotbild.

Det är också angeläget att påtala att det finns ett krav på att man ska flytta i samband med det här. Den adress man redan har är per automatik redan känd, och därför är det också ett krav på att man ska flytta.

När vi jobbar med de här ärendena säger vi att det är bättre att fria än att fälla. Är vi tveksamma går vi in och lägger en interimistisk spärr under tiden man utreder ärendet vidare för att få fram allt det underlag som krävs för att man ska kunna konstatera om det är en konkret och aktuell hotbild. Vi samarbetar med polisen när det gäller anmälan. En muntlig begäran kan fungera i avvaktan på den skriftliga.

Spärrmarkering får man normalt sett för ett år i taget. Det sker en omprövning inom två år. När det gäller kvarskrivningen står det i lagen att den ska avse en tid om högst tre år. Därefter ska den omprövas. Återigen krävs det att man ska kunna visa att man har en aktuell och konkret hotbild vid frågan om förlängning.

Som jag sade tidigare när det gäller Navet får myndigheter avisering av alla de här uppgifterna. Sekretessmarkeringen innebär en varningsflagga. Det är ingen absolut sekretess som innebär att man alltid ska underlåta att lämna ut uppgifterna, utan en varningsflagga. Nu gäller det sekretessmarkering, inte kvarskrivning. Privatpersoner eller företag får inte uppgifter om skyddade adresser eller skyddade personer. De har inte rätt att använda sig av Navet, utan använder oftast i stället det statliga personadressregistret (SPAR). Det är inte i de systemen man hämtar uppgifter om detta.

Dagliga uppdateringar i Navet görs av de här myndigheterna: Försäkringskassan, Vägverket, Migrationsverket, skatteregistret inom Skatteverket, Rikspolisstyrelsen, Kriminalvårdsstyrelsen, Statistiska centralbyrån, Lantmäteriverket, Statens personadressregisternämnd, det vill säga SPAR-nämnden, dock inte det SPAR som skickar ut uppgifter till privatpersoner, samt Svenska kyrkan, med register över medlemmar. Några myndigheter har uppdatering endast veckovis, och det är Totalförsvarets pliktverk, kommunernas olika förvaltningar och landstingens sjukvårdsförvaltningar.

Vilka kategorier är det då som vi har kunnat se är de som normalt ansöker om sekretessmarkering? Det är misshandlade kvinnor, personer som har varit utsatta för brott, vittnen, kriminella och före detta kriminella, politiskt förföljda invandrare, invandrare i hedersrelaterade brott och människor med familjeproblem av andra skäl. Det kan också finnas psykiska skäl, och i vissa fall har det samband med arbetet.

De som söker sekretessmarkering får ett väldigt stort intrång i sitt sätt att röra sig ute i samhället. Jag tänkte bara nämna ett par saker som vi har konstaterat blir problem.

Som jag nämnde tidigare är det så att privata aktörer, det vill säga försäkringsbolag och andra, till exempel affärer, om man vill köpa saker, hämtar uppgifter via SPAR. Man kan inte göra en kreditupplysning på en person som inte finns i systemen. Det skapar en hel del bekymmer för de här personerna.

Vad gäller bankkontakter är det så att det finns någon affärsbank som fortfarande inte tilldelar e-legitimation till personer som har sekretessmarkering. Det är det vi kallar bank-ID. I dag är det så att vi försöker föra över mycket av verksamheten till ett Internetbaserat system. Då använder man sig av e-legitimation för att kunna göra rätt för sig gentemot olika myndigheter.

Posten beviljar inte en boxadress till en skyddad person. Skälet till det vet jag faktiskt inte, men det är på det sättet.

Telia, som är en av aktörerna på Internetområdet, tilldelar inte Internetabonnemang. I övrigt när det gäller Internet vill jag inte gå in på detaljer, men spårbarheten ökar hela tiden när det gäller Internet. Man måste vara väldigt försiktig om man är sekretessmarkerad eller har skyddade uppgifter för att inte riskera att något kommer ut på felaktigt sätt.

Inom skolans värld skapar det en del bekymmer, inte minst när man nu lägger ut mycket information via nätet där också. Det finns risk för att det finns personer som går in och ser att eleverna finns på en skola i ett område. Det är sådant som vi försöker påtala när vi har personer på besök, men det är inte alltid lätt att nå fram med det.

Övrig samhällsservice, som sjukvård, bibliotek, postorderhandel och sådana saker, blir också ett bekymmer när man inte kan visa att man finns på det ställe där man säger att man ska finnas.

Hur många är det då som har sekretessmarkering¹, och hur många är kvarskrivna? Från 1994 och fram till 2007 har antalet personer med sekretessmarkering ökat från 5 540 till 11 047. Av dessa var 1994 68 kvarskrivna och i dag 1 294. När det gäller fingerade personuppgifter är det totalt ca 40 ärenden.

Som jag sade tidigare är det i de här sammanhangen som man har sin sekretessmarkering eller sin kvarskrivning: personföljelse, hot och miss-handel samt våld eller hot om våld.

Statistik över antalet avslag och borttag

Statistik avslag - borttag			
ÅRTAL	ANTAL ANSÖKNINGAR	ANTAL AVSLAG	ANTAL BORTTAG
2003	11453	267	2210
2004	12008	329	2448
2005	12934	455	2425
2006	11866	541	2432
2007-11-13	10130	479	1709

Skydd av personuppgifter

Den här bilden kanske inte är så lätt att se, speciellt inte på era små *power-point*-bilder, men där finns ett sammandrag av hur många ansökningar det har varit olika år. Som ni ser ligger det förhållandevis jämnt över åren. Observera att den senaste statistiken är från den 13 november 2007, så det är inte hela året.

Av de ansökningar som kommer in är det ett antal som får avslag av olika skäl. Den yttersta kolumnen handlar om antalet borttag. Det är i samband med omprövning. Det kan precis lika gärna vara att den enskilde själv tar bort det som att man gör en annan bedömning av riskerna.

¹ Skatteverkets statistik över antalet personer med skyddad identitet redovisas i bilaga 4.

När det gäller skydd av personuppgifter på myndigheter är det så att varje myndighet ansvarar för uppgifterna i sitt eget register. Varje myndighet måste själv göra en egen sekretessprövning. Som hjälp för det tog man för ett antal år sedan, 2004 tror jag att det var, fram en gemensam vägledning. Den kan man hitta på skatteverket.se. Ett stort antal myndigheter var med i den samverkan för att ta fram de uppgifter som är angelägna att tänka på när man gör sekretessprövningarna.

Slutligen vill jag säga något om posthanteringen. Vi skickar posten vidare. Vad behöver vi då för att kunna klara av det? Vi behöver namn och helst också personnummer – en tillräcklig identifikation. I vissa fall är personnumret nödvändigt. Hanteringen fungerar så att man kör med dubbla kuvert. Man försluter försändelsen, och det är viktigt att det sker på rätt sätt, att man klistrar igen kuverten, för det är en fråga om integritet för den skyddade. Man skriver namn och personnummer och lägger försändelsen i ett nytt kuvert och skickar det till oss. Vi ser till att det kommer till personen. För att få fullständiga adressuppgifter kan man gå in på Skatteverkets hemsida.

Ordföranden: Tack för den inledande redovisningen, som är grunden för det som seminariet ska handla om vidare. Nu ska vi få presentationer av synen på hur det här fungerar från Riksorganisationen för kvinnojourer, Sveriges Kvinnojourers Riksförbund och Brottsofferjourernas riksförbund. Vi har avdelat tio minuter till er var inledningsvis. Det är Lina Ploug, ordförande i Roks, som får ordet först.

Gunilla Westny: Jag är inte Lina Ploug. Jag är Gunilla Westny.

Ordföranden: Jag chansade!

Gunilla Westny: Du chansade! Det gör ingenting. Jag är Gunilla Westny i alla fall, och jag är vice ordförande i Roks. Till vardags arbetar jag på en kvinnojour sedan elva år tillbaka.

Jag måste tyvärr påstå att det egentligen inte finns något säkert skydd att få för de kvinnor som blir förföljda och trakasserade av de här männen. Jag tycker också att det finns en stor okunskap bland myndigheter om skyddade personuppgifter, om hur det fungerar, hur man behandlar det och hur det är att leva med kvarskrivning – det är ganska tufft.

När utsatta kvinnor flyr till oss på kvinnojourerna hjälper vi alltid till med att ansöka om skyddad adress eller kvarskrivning. Ibland får kvinnorna till och med byta namn också. Det är mycket frustrerande att behöva berätta för de här livrädda kvinnorna och deras barn att även om de är kvarskrivna och har sekretessbelagd adress är det en falsk trygghet. Om en kvinna ska vara helt säker kan hon faktiskt inte utnyttja samhällets resurser i den nya kommunen om hon är kvarskriven, för så fort hon kontaktar socialtjänsten, sjukvården eller Försäkringskassan eller sätter barnen i skolan är adressen röjd, eftersom hon måste tala om vem hon är.

Det har hänt flera gånger att socialsekreterare, som vi jobbar ganska mycket tillsammans med, avslöjat för mannen var kvinnan befunnit sig, fast hon haft sekretessbelagda personuppgifter. Det har också hänt att de har förmedlat brev och så vidare till kvinnan. Jag har också erfarenhet av att Skattemyndigheten förmedlat brev till flickor som varit utsatta för hedersrelaterat våld i familjen. Det kan man tycka är lite konstigt.

Min erfarenhet är också att det är mycket svårt för kvinnor som tvingas leva med skyddade personuppgifter. De blir röjda om de besöker samhällens resurser. Precis som Eva Månsson sade är det väldigt svårt. Förutom allt det som Eva nämnde kan de inte använda kort för att betala saker. De kan inte flyga och kan inte hyra en lägenhet ens, så det är jättesvårt.

Trots att skattemyndigheterna har speciella avdelningar som handhar skyddade personuppgifter kan jag tycka att det här med att man lägger posten i ett kuvert och att hennes namn och personnummer finns på kuvertet inuti inte heller är jättebra. Då är hon också röjd egentligen, om det kommer till kvinnojouren så att säga. Jag har också varit med om att en kvinna med sekretessbelagd adress fått sitt ID-kort stulet. Då kunde en person hämta ut hennes medicin på Apoteket utan att hon visste någonting. Där tror jag att man inte heller har så himla bra kunskaper.

Ett annat problem som vi möter på jourerna när kvinnor vill förlänga sin kvarskrivning eller sekretessbelagda adress är att de i regel blir väldigt ifrågasatta, kanske på grund av att det inte har hänt någonting under den tid de har haft detta. Men det är ganska självklart att det inte har det. Så fort kvinnan blir offentlig igen letar mannen upp henne. De här männen kan hålla på hur länge som helst och leta. De ger sig aldrig.

Det säkraste är väl att utsatta kvinnor och barn får fingerade personnummer och namn. Det skulle vara lättare också för barnen, som jag tycker att man måste tänka mycket på. Då kan de gå i skolan och ta hem kamrater och så vidare. Det är klart att det är svårt att bryta med sitt gamla liv och sin gamla familj, men det kanske de måste göra i vilket fall som helst, i alla fall när det gäller flickor med hedersrelaterat våld. De måste bryta med sin familj. Kvinnor som har kvarskrivning måste också göra det för sin säkerhets skull.

I mitt arbete på kvinnojouren träffar jag inte så många kvinnor som vill ha fingerade personuppgifter, men det kan bero på att man inte riktigt har kunskap om vad det innebär. Jag har haft kontakt med Eva-Britt Dahlström, som är en socialdemokratisk politiker i Karlskrona. Hon har själv varit gömd i åtta år, tror jag, och är mamma till studien *Gömda*. Hon har många kontakter med kvinnor som gått under jorden, som är flyktingar i sitt eget land på grund av att de inte vågar ta kontakt med några myndigheter; då blir de röjda.

Det krävs verklig professionell riskbedömning. Den tycker vi ska ske tillsammans med kvinnan, för det är egentligen kvinnan som känner mannen bäst, som har levt ihop med honom och vet hur han är. Det är också viktigt att man tar kvinnors och barns rädsla på allvar. I dag gör polisen

riskbedömningar med hjälp av Saramodellen. Den anser vi i kvinnojourerna både är missvisande och kräver en otrolig kunskap. Den utgår från att mannen är psykopat eller kriminell. Då klarar sig de vanliga, normala män som misshandlar. Man tycker inte att de är så farliga.

Men det bästa vore naturligtvis om man inskränkte förövarens liv, så att utsatta kvinnor och barn kunde leva ett normalt liv. Fotboja på män som brutit besöksförbud har man diskuterat i många år. Det är vi i Roks väldigt positiva till. Vi förstår inte riktigt varför man inte genomför det. Man har haft ganska lång tid på sig att utreda detta.

I studien *Gömda* föreslår man att kvinnor med skyddade personuppgifter ska få en personlig skyddshandläggare. Man kan också tänka sig en speciell myndighet som samordnare mellan olika myndigheter som socialen, Försäkringskassan, sjukvården, skolan och polisen när det gäller personer med sekretessbelagda personuppgifter.

När det gäller kvarskrivning och skyddad identitet ska så få människor som möjligt vara inblandade, tycker jag, för säkerhetens skull. Det är också mycket viktigt att myndigheter får kunskap och utbildning om mäns våld mot kvinnor, hur det är att leva med sekretessbelagda personuppgifter och kvarskrivning och hur viktigt det är att man hanterar det här på rätt sätt. Att man har en enhetlig hantering som är lika överallt tror vi också är väldigt viktigt. Alla på en myndighet måste veta hur man ska hantera personer med skyddade personuppgifter. Det borde vara ett minimikrav.

Det är också viktigt att alla som arbetar med skyddade personuppgifter får kunskap om hur de här männen fungerar. De är duktiga på att manipulera andra. De är mycket trovärdiga, hittar på mycket trovärdiga snyfthistorier och kan faktiskt få reda på kvinnans adress. Det händer ibland, även om jag tycker att myndigheter har blivit bättre på det.

Men som sagt är det allra bästa att man inskränker de hotande människors livsutrymme. Fotbojan är en viktig del, som med tiden kan medföra att hotade kvinnor och barn slipper fly för att sedan leva med skyddade personuppgifter, vilket är svårt.

Ordföranden: Tack för det. Vi ska lämna ordet till Mia Jonsson som kommer från SKR, Sveriges Kvinnojourers Riksförbund, och närmare bestämt från kvinnojouren Frideborg. Varsågod.

Mia Jonsson: Mitt namn är Mia Jonsson. Jag har varit projektledare för Projekt Glömda gömda, där vi kom ut med rapporten i våras. Under tre år har vi jobbat forskningsmässigt och praktiskt med en ganska stor grupp kvinnor och barn som lever med någon form av skydd.

Det kom ganska klart fram vad det är som saknas och vad det finns för brister i samhället när det gäller att leva med skydd. Jag kommer att upprepa mycket av vad Gunilla sade. Vi är ganska eniga om vad som behöver ändras. Framför allt måste vi vända på det så att det är förövaren som ska ha ett begränsat utrymme.

I dag är det så att har mannen blivit dömd och avtjänat ett straff – många av dessa män blir aldrig dömda – är han en fri man när han går ut från fängelset. Det finns inga krav på honom efteråt. Där skulle vi vilja ha en komplettering med till exempel fotboja och att mannen under en viss tid ska ha ett begränsat livsutrymme och att inte kvinnan och barnen ska leva med det. Det är att dubbelt straffa dessa kvinnor och barn. De har allaredan varit utsatta, och sedan ska de behöva fortsätta att vara det.

Det är vad som står överst på vår önskelista. Men vi vet också att detta är farliga män. Många gånger hjälper det inte med att man begränsar deras livsutrymme. De är farliga, och de fortsätter. Man måste också ge kvinnan och barnen ett skydd. Då är det kvarskrivning och spärrmarkering vi har i dag.

Det vi vill ha är särskilda skyddshandläggare. I dag är det upp till kvinnan att söka skydd och se till att hon inte blir röjd. Det är ingen myndighet som kan tala om för henne vad hon bör tänka på. Det är upp till henne själv att hela tiden vara steget före och se till att hon inte blir röjd.

Under vår projekttid var det många kvinnor som fick fly mitt i natten, lämna lägenhet, lämna allt, och söka sig till ett nytt boende. Det har legat på kvinnan på grund av att en myndighet har gjort bort sig.

Vi kan ta en så enkel sak som att lägga in om skilsmässa till domstolen. Hur många gånger har man inte skickat brev till mannen där hennes namn står? Det gäller Försäkringskassan och alla myndigheter, där det finns en okunskap om detta.

Därför vill vi ha särskilda skyddshandläggare som kan hela biten. Det ska inte behöva vara upp till kvinnan att söka informationen.

Jag har varit mycket ute i skolorna där det har funnits barn som har levt med skydd. Där måste man ha handlingsplaner så att man vet vad man bör tänka på. Det handlar om att inte vara med på foto och att ha uppsikt på skolgården. Det finns mycket man behöver tänka på där. Där finns en total okunskap.

Vi vill ha särskilda skyddshandläggare som ska hjälpa kvinnan och barnen att informera andra myndigheter om vad som gäller. Det ska inte vara upp till kvinnan att göra detta.

Jag går sedan till frågan om ekonomisk ersättning. Dessa kvinnor lider stor ekonomisk förlust när de får fly. Det handlar om dubbla hyror och att det blir dyrare ekonomiskt för dem. Där måste de få hjälp med ekonomin.

Det är svårt att söka jobb och ha skyddade personuppgifter och svårt att få lägenhet. Man ifrågasätter hela tiden och får en rädsla runt omkring att bli inblandad.

Som Gunilla också sade skulle lånade eller fingerade personnummer underlätta enormt mycket för kvinnorna och barnen att kunna leva ett lite normalare liv i det hela.

Sedan har vi detta med omprövningen. Efter två år ska det omprövas om man fortfarande ska ha skyddet. Vem ska vi lägga det på att göra farlighetsbedömningen? I dag ligger det på kvinnan att försvara sig. Har hon

lyckats gömma sig och inte blivit avslöjad har hon heller inget hot. I många fall har det hänt att man ifrågasatt ifall hon behöver ha det fortfarande. Det är att slå undan benen på henne. Där måste man ha hjälp av polis och övriga att göra denna bedömning i stället.

Vi har sedan de stora förlorarna, och det är våra barn. Vi driver fortfarande projektet fastän i annan form. Det heter i dag Jag finns. Under tiden vi drev projektet var barnen de stora förlorarna.

Vi har barn som har fått byta namn tre gånger. Det handlar om att inte veta vad man heter, att inte ha någon identitet, att inte ha någon släkt, att inte umgås och att leva med hemligheterna.

Vi har familjerätter som har dömt till gemensam vårdnad eller umgänge när man lever med skydd från pappan. Tala om okunskap! Man lägger till exempel på en sjuåring att ha ett umgänge med pappa och inte avslöja var man bor. Det räcker med han frågar honom: Var spelar du fotboll? Vad heter din skola? och så är de röjda.

Dessa barn lever med en enorm press på sig. Där måste kvinnan och barnen få mer hjälp från samhället. Det behövs kunskap från alla myndigheter om detta. Jag hoppas att det inte beror på något annat.

Det handlar om större kunskap i det hela och att mannen – nu talar jag om mannen, eftersom jag jobbar på en kvinnojour – måste ha ett begränsat livsutrymme och inte kvinnan och barnen. Tack ska ni ha.

Ordföranden: Tack för det. Ordet övergår till Brottsofferjourernas riksförbund, Boj, och Ninna Mörner. Varsågod.

Ninna Mörner: Tack för att jag fick komma. Jag kommer nog att väldigt mycket instämna i det som kvinnojourerna säger.

Eftersom brottsofferjourerna hjälper alla brottsoffer, vittnen och anhöriga tänker jag också ta upp lite av problematiken för andra människor som lever med skyddad identitet.

Vi har i brottsofferjourerna en verksamhet med vittnesstöd. Det gäller vittnen, brottsoffer och informanter som ställer upp för rättssamhället genom att till exempel berätta om brott som den organiserade brottsligheten står för. De kommer att leva under en oerhörd hotbild för väldigt lång tid framöver.

Är det riktigt gravt kan det också vara så att de som har ställt upp som vittnen blir så utsatta att den som de lever granne med, det vittnesstöd som ger dem hjälp och den person som de möter och blir förälskade i också utsätts för samma hotbild. Vi ser en tendens till att antalet personer som blir hotade på det sättet ökar. De behöver då skydd. Det blir framför allt fråga om fingerande personuppgifter.

Jag vill också nämna de politiska flyktingarna. Vi har ett projekt som heter Stöd på eget språk. Vi får berättelser om människor som har flytt undan förhållanden där de inte kunnat uttrycka sina politiska åsikter, sin religion eller sin sexuella läggning.

För att få asyl måste de berätta detta. Men dessa uppgifter är livsfarliga om de blir röjda. Det är många som berättar att de inte känner att de blir så respektfullt mottagna att de kan lita på att de uppgifterna inte kommer att föras till människor som kan göra dem illa.

Har de inte tillräckliga skäl för att få asyl blir de väldigt rädda. De vet att de uppgifter som de har röjt kommer att följa med dem hem till hemlandet där de blir utsatta för större fara än innan de flydde. Det är ändå viktigt att ta upp det här.

Vi har också det hedersrelaterade våldet. Det är väldigt svårt att ge det totala skyddet när det handlar om att det är de närmaste, din familj, din klan, som utsätter dig för hot. Det är oerhört svårt att ge skydd till människor som utsätts för hot av grupper. Det må vara familjen, politiska läger eller organiserad brottslighet. Det är omöjligt att ge skydd utan att man får fingerande personuppgifter.

Jag skulle vilja att man tittade på om det skulle kunna gå att utveckla någon form av europeiskt samarbete där man kanske på något sätt kunde ha ett utbyte när det gäller människor som lever under denna extrema hotbild för förmodligen all tid framöver. De skulle eventuellt kunna flytta till ett annat europeiskt land om det skulle öka chanserna för dem att bygga upp en trygg framtid.

Det finns också undersökningar som har gjorts som visar att det största hotet med tiden för det människor som är utsatta för hoten är de själva. Självmodsriskerna ökar mycket när man lever under ständiga hot. Det tär väldigt mycket.

Jag vill gå över till att tala om de allra vanligaste som behöver hjälp att ha skyddad identitet, och de är kvinnor som utsätts för hot av sina före detta män. Vi möter dem också på brottsofferjourerna. Det är också människor som utsätts för så kallad stalkning. Det är ett ofrivilligt, psykopatiskt uppvaktande och trakasserande som kan övergå i väldiga hot. Det kan också handla om vissa yrkesgrupper.

Där har vi en känd förövare som är identifierad och förmodligen dömd. Jag håller absolut med kvinnojourerna om att vi borde kunna göra det bättre. Vi borde kunna ge dessa människor sin trygghet tillbaka.

Såsom det ser ut i dag tär det så oerhört på dessa utsatta personer och framför allt kvinnorna. Det tär socialt, psykiskt och ekonomiskt. All tid och ork går åt till att se till att deras uppgifter inte blir röjda. De blir experter på detta. De har väldigt liten möjlighet att fokusera på att bygga upp sin nya vardag.

De har gjort rätt. De har brutit förhållandet, lyckats anmäla och få mannen dömd. Nu straffas de och kan inte leva sitt liv på ny kula som de önskar. Det är de berättelser som vi får in från kvinnorna. Det är också oerhört viktigt att ta reda på barnens situation och hur de har det.

För att göra någonting åt det skulle brottsofferjourerna vilja understryka, som kvinnojourerna önskade, att det ska vara likartade rutiner på alla myndigheter för att hantera de skyddade ID-uppgifterna. Vi tycker också att det låter bra med personliga handläggare vid myndigheter.

Vi skulle också vilja att det upprättades någon form av telefonrådgivning eller liknande dit kvinnorna och de som ska hantera ärendena kan ringa och få råd. Det är så många som till exempel skriver till vår tidningsjurist på tidningen Brottsoffer och ställer frågor. Det är oproportionerligt många. De har ingen annanstans att vända sig.

Det finns många som går till informella sajter och kanaler på Internet skapade av kvinnor för att ge råd till andra kvinnor. Det finns ett stort behov.

Vi tycker att det är märkligt att dessa kvinnor ska få förseningsavgifter på sina räkningar för att de får dem för sent från Skatteverket. Försök att ordna ett konto eller något liknande med ett tak så att räkningarna blir betalda direkt så att de slipper ha den oron.

När det gäller omprövning: Varför inte ha en automatisk förlängning om det inte har inkommit nya uppgifter om att det inte längre finns ett hot och så att säga vända på steken?

Vi vill understryka hur viktigt det är att kombinera de skyddade uppgifterna med en kontroll av gärningsmannen. Det är utmärkt med fotboja. Vi vill gärna också att mannen ska behandlas. Det allra bästa vore om han slutade att hota kvinnan och barnen.

När det gäller de hotade vittnena som jag talade om i början tycker jag att vi ska tänka på om vi kan förebygga genom att till exempel ha anonyma vittnen. Det kanske inte är en fråga för Skatteverket, men jag vill ändå nämna den.

Jag tror att min talartid börjar ta slut. Jag tackar för mig och återkommer kanske om det finns några frågor.

Ordföranden: Tack för det. Vi har fått en redovisning av den befintliga lagstiftningen beträffande folkbokföringen från Skatteverket och vi har fått höra kvinnojourernas och brottsofferjourernas synpunkter och idéer om förändringar av handläggning och lagstiftning.

Vi har här också inbjudna deltagare från Rikspolisstyrelsen, Datainspektionen, Brottsoffermyndigheten och Sveriges Kommuner och Landsting. Tanken är nu att utskottets ledamöter ska få möjlighet att ställa frågor men också att de som nu har svarat för redovisningen och synpunkterna har möjlighet att återkomma. Det gäller självfallet också de övriga inbjudna deltagarna. De kan vilja svara på frågor som kommer upp.

Jag ger först ordet till Christin Hagberg från Socialdemokraterna.

Christin Hagberg (s): Jag vill börja med att tacka er som varit uppe i talarstolen och redogjort. Det har varit mycket intressant.

Jag ska rikta min fråga till Datainspektionen. Redan när Skatteverkets representant var uppe kom man in på att man lägger in ganska mycket data om personer med skyddad identitet i de olika databaserna.

Såvitt jag förstår när det gäller datorer är det ganska lätt att bakvägen hacka sig in om man är duktig på det. Det finns naturligtvis möjlighet för dem som är ute efter någons identitet att köpa sig en sådan tjänst.

Jag undrar hur mycket man jobbar på Datainspektionen med den här typen av frågor för att ytterligare kunna stoppa dem som är ute efter att röja identiteterna.

Marie Engström (v): Tack för bra föredragningar. Det är alltfler som lever med skyddad identitet av olika slag. Det är också alltfler vars identiteter röjs, vilket är ett stort problem.

Det pågår en översyn av lagstiftningen. Min första fråga är: Är det inte så att det är okunskap och brister hos många myndigheter som kanske är ett än större problem? Jag kastar ut frågan. Den som vill kan ta upp bollen och svara.

Jag har en andra fråga till Skatteverket. Vi har fått siffror på hur många personer som lever med skyddade personuppgifter. Hur många barn är det som lever i de familjerna eller i de hemmen där kvinnan ofta har skyddad identitet? Det är många här som har vittnat om att det är barnen som är de stora förlorarna i dessa sammanhang.

Jag har en tredje fråga. Det är många som tycker att det innebär stora svårigheter att leva med kvarskrivning och därför söker möjligheten att få leva med fingerade personuppgifter, men de får ofta avslag. Jag vill gärna ha en kommentar också till den frågan.

Ulf Berg (m): Jag kan också instämma i att det var väldigt bra föredragningar. Jag är polis i botten och har stiftat en hel del bekantskap med dessa frågor. Vi kanske ska komma ihåg de kvinnor som inte ens har kommit in i skydds nätet, något som jag uppfattar som ett stort problem. Det är väldigt glädjande att alliansregeringen satsar medel så att vi kan få ännu fler att få den hjälpen.

Man har tagit upp många bekymmer. Just nu när vi sitter här kablur TT ut nyheten att en kvinna och ett barn har blivit mördade i Västmanland. Det är tyvärr en påminnelse och inte heller sista gången det händer. Det är väldigt viktigt att vi kan göra bra saker för att förhindra de tragedierna.

Jag är också ordförande i en idrottsförening. Där kommer jag till min fråga. Man kan ställa lite högre krav på skola och myndigheter. Just när det gäller idrottsföreningar kanske jag inte sover dåligt om intyget att man får lägga ut bilder och namn på nätet inte kommer in. Däremot är jag väldigt orolig för att man ofrivilligt röjer identiteter i föreningslivet.

Man byter folk, och det är naturligtvis svårt att ha ordning i föreningarna. Så länge man behåller sitt gamla namn och den fantastiska möjligheten att söka på Internet finns är det många som tvingas flytta för att föreningar i okunskap har lagt ut lagfoton, referat och liknande.

Ordföranden: Vi tar direkt några svar på frågorna. Det vore bra om vi inledningsvis kunde få kommentarer från Skatteverket beträffande de förslag som underhand har kommit från kvinnojourerna och brottsofferjourerna. Har ni några kommentarer till dessa idéer om förändrad lagstiftning eller handläggning?

Ingegerd Widell: Jag kan ta några av de frågorna. Vi möter frågorna och känner igen problemen som har tagits upp. Har det inte hänt någonting är det jättesvårt att bevisa att det fortfarande finns en konkret och aktuell hotbild.

Det pågår också en utredning under rubriken Folkbokföring i framtiden där man tittar på frågan om skyddade personuppgifter eftersom det i dag inte är lagreglerat. En dom från Regeringsrätten från år 2006 har lett till att man inte kan överklaga.

Om Skatteverket säger: Vi anser att du inte längre behöver skyddade personuppgifter, har den som söker inte möjlighet att överklaga det beslutet. Det tycker vi är olyckligt. Vi vet i varje fall att den frågan är under översyn.

Om jag ska ta frågan om statistikuppgiften finns det, om ni inte har hämtat det och tagit del av det, en statistikuppgift över utvecklingen. Vi ser att antalet personer som har det nästan har fördubblats.

Bläddrar man vidare går det också att se hur många personer som har fått skyddade personuppgifter under årens lopp, hur många som varit över och under 18 år och hur många som är män respektive kvinnor. Det är lätt att se att det är väldigt många kvinnor. Det är huvudsakligen kvinnor. Det blir per automatik så att har de barn behöver även barnen skyddade personuppgifter.

Frågan om fingerade personuppgifter kanske också Rikspolisstyrelsen ska kommentera. Det vi kan se är att kvarskrivning är nog så besvärligt. Kvinnojourerna har berättat om problemen när man ska söka läkarvård, vid myndighetskontakter och över huvud taget för att kunna leva i samhället.

Med fingerade personuppgifter och en helt ny identitet kan det kanske vara än svårare om man till exempel ska söka jobb. Man har massor med gamla skolbetyg, all sin dokumentation om vad man har gjort tidigare och vem man är i en annan identitet. Det är ett problem. Men ibland kanske det ändå blir så att det är fingerade personuppgifter som behövs för att man ska kunna känna sig trygg.

Frågan om föreningar törs jag inte bemöta. Det vet jag faktiskt inte. Det kanske finns andra här i sällskapet som har bättre kunskaper.

Ordföranden: Har du någon kommentar till det som Skatteverket tog upp, Sven-Olov Gustafsson från Rikspolisstyrelsen?

Sven-Olov Gustafsson: Det var dels en fråga från auditoriet, dels en kommentar som jag gärna vill passa på att göra till brottsofferorganisationen. Det nämndes tidigare i ett anförande att man efterlyste möjligheten att hålla den internationella kontaktytan öppen. Det skulle medföra att det skulle finnas möjlighet att placera personer med hög hotbild utomlands.

Det är en sådan sak som redan existerar i dag genom lagstiftningen från 2006 om särskilt personskyddsarbete. Den hanteringen ligger också inom Rikspolisstyrelsen. Det är ett arbete som har pågått under ett antal år.

När jag hör alla föredragshållare vet jag att det ni saknar med personliga handläggare redan finns inom det gebitet för dem som hanterar fingerade personuppgifter. Det är nästan ett måste i det här sammanhanget att man har det uppgraderat så att man har kompetens och personligen kan förmedla det till de myndigheter som man kommer i kontakt med. Det är individuella lösningar till varje individuellt problem. Det måste man ha kunnskap och kompetens för att genomföra.

Det var en frågeställning från Skatteverket. Det var så nära i tid att jag har hunnit glömma det. Jag kan kanske återkomma till det.

Ingegerd Widell: Det var detta med hanteringen av fingerade personuppgifter. Det kan vara ett skydd som behövs i vissa fall, men det kan också vara svårt att leva med just för att man har sin bakgrund i en helt annan identitet och också i sin dokumentation. Frågan var också: Varför får man avslag?

Sven-Olov Gustafsson: Det kommer in någonstans mellan 50 och 60 ansökningar årligen till oss om fingerade identiteter. Man kan säga att ungefär 10 procent av dem godkänns vid beslut av tingsrätten.

Anledningen att det är så få som leder fram till ett beslut beror enligt min uppfattning i de allra flesta fall på att man kanske inte insett vad det innebär. Hotbilden är inte av den kategori som behövs för att det ska leda fram till en fingerad identitet.

Vi har också att se till och kontrollera om inte andra åtgärder kan vara mer lämpliga. Då tänker jag på skyddad identitet och kvarskrivning som vi måste titta på innan och bedöma. Det är väl de skäl som kan påverka beslutet och beredningen.

Ordföranden: Det var en kvarstående fråga om hur många barn som levde under dessa förhållanden. Har ni den uppgiften på Skatteverket? Den finns också där. Okej, då är det bara att läsa den.

Vi hade Christin Hagbergs fråga till Datainspektionen. Jag lämnar ordet till Suzanne Carlsson Isberg.

Suzanne Carlsson Isberg: Jag kan berätta att vi redan år 1999 skrev en rapport om skyddade uppgifter i folkbokföringen. Där har vi framhållit det vi har hört tidigare om i dag. Man ska begränsa behörigheten att komma åt dessa uppgifter.

Det är väldigt viktigt med information till dem som hanterar uppgifterna för att man ska förstå vikten av att uppgifterna inte får spridas.

Det finns en del avslutande synpunkter i form av en checklista som är relevant när det gäller bland annat IT-säkerheten och hur man ska skydda de här uppgifterna.

Ordföranden: Jag lämnar ordet till Gudrun Nordborg som kommer från Brottsoffermyndigheten.

Gudrun Nordborg: Också jag tycker att det finns anledning att tacka för bra inledningsanföranden. Jag tar närmast ordet för att komplettera svaret på en fråga om vad man ser för kunskaper ute i myndighetsvärlden om dessa frågor.

Brottsoffermyndigheten har många funktioner. Vi har bland annat en servicetelefon. Vi blir allt oftare kontaktade både av dem som skulle vilja ha ett starkare skydd men också av myndighetsföreträdare som skulle vilja hjälpa till med det.

När det gäller personsäkerheten som vi diskuterar den här kan vi generellt säga att det är att lägga ett oerhört stort ansvar på offret. Det vore önskvärt att vi kunde tänka att man lade ett större ansvar på förövarna som har orsakat det.

Om vi börjar med vilket stöd man förväntar sig och skulle kunna tänka sig kommer från olika myndigheter är det problematiskt när det handlar om samarbete. Vi skulle behöva mycket starkare kontaktytor och kanske samarbetsorgan lokalt, regionalt och nationellt om detta.

Det har redan framkommit under den timme vi nu har suttit här att det handlar om kontakter med socialtjänst, sjukvård, tandläkare, försäkringskassa, arbetsförmedling, kanske vi ska lägga till, skola, polis och i vissa fall också kriminalvård och kronofogde.

Man behöver ha kontaktpersoner som både är skickliga och som vet vem de i sin tur ska ringa högre upp i en hierarki för att kunna ge bra skydd. Om det fanns lokalt, regionalt och nationellt kanske något skulle kunna förändras här. Då skulle man också kunna ha tydligare rutiner.

Något som inte är skatteutskottets uppgift att hantera men som ändå kuggar i så mycket här är de brister som vi tyvärr fortfarande ser ganska ofta inom socialtjänsten.

Om man ska byta kommun kan vistelsebegreppet orsaka stora problem. Frågan om ekonomiskt bistånd är alltid problematisk.

Vi som har blivit kallade hit i dag har bland annat fått ta del av en DN-artikel som många andra kanske också har läst. Den handlar om en kvinna som upplever att hon själv fick ordna ett bra skyddat boende. Hon blev ombedd att sälja sin bostad för att kunna uppbära ekonomiskt bistånd.

Det finns andra hemska exempel där offer, framför allt kvinnor och barn, har fått skadestånd eller brottsskadeersättning. Socialtjänsten tycker då att de ska leva på dessa pengar, trots att det handlar om ett ideellt skadestånd för kränkning, som skulle vara till för att åstadkomma någonting positivt i stället för det negativa kring brottet. Har man en svag ekonomi får man alltså inte den förmånen.

Jag tycker också att vi i sammanhanget skulle kunna diskutera något som Personsäkerhetsutredningen föreslog för flera år sedan, nämligen att den som har orsakat skyddsbehovet ska vara skadeståndsskyldig för kostnader också för skyddsåtgärder – flyttning, lås och annat. Så är det inte i dag. Det skulle kunna vara en ny regel i skadeståndslagen och en ny regel i lagstiftningen om rätten till brottsskadeersättning. Då skulle i alla fall en del av ansvaret placeras på rätt ställe.

Jag skulle också vilja säga något ytterligare om sekretessen. Det handlar då återigen om kunskapsbehov. Jag tror att många är oroliga för sekretessregler och tycker att sekretesslagstiftningen är snårig. Det är den när man går igenom den från A till Ö. Men det borde vara en självklarhet att man kan de sekretessregler som handlar om den egna verksamheten. Där skulle jag vilja ta Brottsoffermyndigheten som ett gott exempel. Vi kräver att varje nyanställd går igenom aktuella sekretessregler. De får skriva på ett intyg om att de har gått igenom och förstått reglerna. Självklart ingår då också hur frågor om skyddad identitet ska hanteras.

Något som inte var med i den annars utmärkta föredragningen från Skatteverket är något som det borde spridas mer kunskap om, nämligen att vi har fått en sekretessregel som är generell och följer personen som har skyddade uppgifter. Det är ett grundskydd för att varje myndighet, oavsett sina specialregler, ska kunna skydda uppgifterna. Det är också något som varit viktigt för att kunna täppa till hålen i de regler som fanns tidigare.

Jag tror alltså på mer samarbete, ökat fokus på kompetens i de här frågorna och på att man skapar rutiner och institutionaliserar dem. Men det finns mycket kvar att göra.

Ordföranden: Det var en värdefull komplettering. Det föranledde en hel del frågor som inte ligger inom skatteutskottets område här i riksdagen utan närmast på justitieutskottet och i viss mån civilutskottet, men som onekligen i hög grad tillhör det här ämnesområdet. Har du, Eva Månsson, någon kommentar med anledning av passningen till Skatteverket?

Eva Månsson: Det hon säger stämmer. Vi har missat det.

Jörgen Johansson (c): Även jag vill tacka för en bra föredragning. Det var ett bra inlägg som Gudrun Nordborg gjorde där hon betonade att den som har orsakat förhållandena också ska vara skadeståndsskyldig. Det är ganska naturligt. Jag tycker också att polisen hade ett klagörande i den här frågan.

Jag skulle vilja fördjupa den fråga som Marie Engström ställde vad gäller de fingerade personuppgifterna. Det är ändå så att många kvinnor upplever kvarskrivningen som problematisk. Man kan inte leva ett rimligt socialt liv. Varför är det så liten andel som får fingerade personuppgifter? Jag upplever att det är en restriktivitet i det. Går det inte att luckra upp den delen? Många upplever nog att det vore en bättre form. Det var den ena frågan.

Det är en mycket stor ökning av andelen personer som är drabbade. Har det gjorts någon bakgrundsanalys av vad den stora förändringen beror på? Har tröskelvärdena sänkts? Är det fråga om politiska flyktingar? Vad är orsaken? Jag skulle gärna vilja ha lite bakgrundanalys när det gäller siffrorna.

Lennart Sacrédeus (kd): Jag vill också tacka för väldigt fina föredragningar som har gjorts här. Det som ni har skildrat är en väldigt allvarlig upptrappning av våldsnivån i samhället.

Jag tänkte ta min utgångspunkt i den statistik som har presenterats i dag. 1994 var det 5 940 som fick beviljat skydd i form av kvarskrivning eller sekretessmarkering, och nu är det 11 047. Då är frågan, som knyter an till Jörgen Johanssons fråga: I vilka grupper är ökningen mest påtaglig? Vi har berättigt pratat mycket om misshandlade kvinnor, personer utsatta för brott, vittnen, före detta kriminella, invandrare, politiskt förföljda invandrare, hedersrelaterade brott, familjeproblem, psykiska skäl och människor inom rättstjänsten – polis och väktare. Var är tillväxten störst, och vad är det ett uttryck för? Den frågan riktar sig framför allt till Rikspolisstyrelsen.

Den andra frågan handlar om dem som har fått sitt skydd återtaget. Hur utbredd är det att de utsätts för våld i efterhand? Det har nämnts hur den här processen ska kunna handläggas och en eventuell förlängning av skyddet.

Den tredje frågan handlar om myndigheterna. Är ni från Skatteverkets sida belåtna med hur de andra myndigheterna hanterar sina register?

Laila Bjurling (s): Även jag vill tacka. Det är urviktigt att vi får de här frågorna belysta. Jag vet att i synnerhet kvinnojourerna och brottsofferjourerna jobbar stenhårt med det här. Ändå känns det som att vi, vilka nu vi är, inte tar till oss problemet på fullt allvar. Problemet är så oerhört stort och faller i två delar.

Den ena delen är när man är hotad av en grupp. Som Brottsofferjouren sade här är det jättesvårt att identifiera gruppen som utgör hotbilden, för det är många förövare. Skulle man få tag i en träder en annan in i stället. I det fallet är det nästan bara ny identitet som kan vara lösningen.

Den andra delen är när det finns en känd förövare, som fallet ofta är vid relationsvåld mot kvinnor eller vid stalkning, något som har kommit till på senare år. Det är oerhört svårt att begripa varför det inte är förövaren som ska kringgärdas. Jag vet att man talar om integritetsfrågor. Men när vi hör hur de här kvinnorna och barnen har det och kanske kommer att ha det resten av sitt liv, hur kan man då över huvud taget prata om integriteten hos förövaren?

Det är klart att jag förstår att det ska gå rättssäkert till. Men även om det inte är skatteutskottets område kan man inte bortse från detta med förövarens skuld och förövarens eventuella fotboja eller vad man nu ska hitta på. Jag vänder mig till Rikspolisstyrelsen: Vad är det som gör att man inte kommer fram i den här frågan? Vad är det som gör det så himla svårt att se till att förövaren får sitt liv begränsat i stället för brottsoffret?

När polisen så småningom ändå får ordet för att svara på min fråga skulle jag också vilja höra lite om Saramodellen och riskbedömningen. Jag minns inte vilken av föreläsarna det var som riktade kritik mot Saramodellen för att den inte är tillförlitlig när det gäller att bedöma hotbilder. Jag kanske kan få en kommentar till det också.

Birgitta Eriksson (s): Jag tycker också att det är en oerhört viktig diskussion. Jag vill tacka alla er som har deltagit här och hjälpt oss att hitta rätt och förstå problematiken på ett djupare sätt.

Det har kommit fram att det finns brister i regelverket. Det har också framkommit att det är en stor okunskap hos de myndigheter som ska stödja personer med skyddad identitet. Personer med skyddad identitet har naturligtvis ett särskilt stort behov av socialtjänst, hälso- och sjukvård, skola med mera. Flera av er har tagit upp problemet med framför allt okunskap, bristande kompetens och samarbete hos myndigheter. Därför skulle jag vilja fråga representanten för Sveriges Kommuner och Landsting hur ni jobbar med de här frågorna och vad ni ser som det som behöver åtgärdas för att personer med skyddad identitet ska känna stor trygghet vid kontakten med framför allt socialtjänst och hälso- och sjukvård.

Lena Asplund (m): Jag får också tacka. Det har varit väldigt intressant och har öppnat ögonen lite grann på oss.

Sverige är ju ett väldigt öppet myndighetsland och har en offentlighetsprincip. Är det mycket det som gör att vi får ett större problem? Hur har man hanterat problemen i våra grannländer? Jag utgår från att de har exakt samma problem. Vad kan vi göra åt detta?

Jag skulle vilja fråga kvinnojourerna om ni vet om det finns kvinnor som på frivillig basis, utan Rikspolisstyrelsens hjälp, har lämnat landet för att få lugn och ro. Hur klarar de i så fall av det ekonomiskt? Det är ju en svår situation att vara förföljd av någon och att våga ta det stora steget att lämna Sverige. Hjälper ni till i så fall?

Helena Leander (mp): Även jag får tacka så mycket för föredragningarna, även om det börjar bli lite tjatigt, att tacka alltså. Föredragningarna var definitivt intressanta, även om inte allt rör vårt område. Men tack och lov har vi ju kolleger även i andra utskott.

Jag tänker hålla mig till skatteutskottet och prata om restriktiviteten i bedömningarna när människor söker dels fingerade uppgifter, dels förlängning av kvarskrivning eller sekretessmarkering. Jag tänker mig bara om jag skulle vara i den situationen. Vi har fått höra väldigt tydligt att detta inte är något som man söker bara på skoj, utan att det är väldigt svårigheter förknippade med det. Att då få det överprövat, att någon annan skulle tala om för mig att det här är för besvärligt för mig och att det nog är bäst att jag inte får det, skulle nog kännas väldigt jobbigt, misstänker jag.

Vad jag undrar är om det går att göra mer generösa bedömningar med nuvarande lagstiftning eller om det krävs förändringar i lagstiftningen.

Jessica Polfjärd (m): En del frågor har tangerats här. När det gäller det som Lennart tog upp om hur statistiken ser ut och vilka det egentligen är som står för ökningen skulle jag vilja ställa en fråga till Rikspolisstyrelsen om den del som gäller grovt kriminella och organiserad brottslighet. Stämmer det att 70 procent av medlemmarna i Hells Angels lever under skyddad identitet?

Jag vill också ställa en fråga till Skatteverket. Om man som barn har levt under en kvinnas skyddade identitet, omprövas då skyddet när man fyller 18 och blir myndig? I så fall kan man spekulera i att skyddet i många fall kan bli livslångt.

Ninna tog upp de politiska flyktingarna och asyldelen. Där finns problem med att Migrationsverket vid vissa tillfällen har lämnat ut uppgifter om vilka som bor på flyktingförläggningarna. Det kan ha handlat om hedersrelaterat våld. Finns det möjligheter i dag att få sekretessmarkering även om man inte har ett svenskt medborgarskap? Eller lever man här lite i moment 22? Det sades att det finns en rädsla för att dela med sig av de uppgifter som ligger till grund för själva bedömningen i slutändan.

Per-Olof Nylander: Tack för att vi har fått komma hit. Det är faktiskt en del av de här frågorna som är helt omöjliga att besvara. Det är 290 kommuner och 20 landsting, inklusive regionerna, som bedriver socialtjänst, barnomsorg, skola, hälso- och sjukvård. Och vi vet, precis som har redovisats i dag, att fel begås av handläggare, att det finns brister i kunskapen. Men jag är ganska övertygad om att det pågår ett förbättringsarbete överallt. Man är mer medveten om problemen. Trots det kan naturligtvis information slinka i väg.

Jag tror att vi behöver reda ut några saker. Bland annat tillsätts nu en utredning som behandlar vistelsebegreppet, alltså vad som ska hända när någon flyttar från kommun A till kommun B. Normalt sett är det kommun B som övertar ansvaret. Men om det är en flykt från kommun A till kommun B, hur länge ska då kommun A ha det ekonomiska ansvaret? Och är det säkert att kommun A, den kommun som man har lämnat, fortfarande har kontakt med den som har flytt? Är man säkrare om kommun B tar över? Vi vet att det här skapar kontroverser mellan våra medlemmar. Vi ser fram emot att utredningen om vistelsebegreppet ska ta ett rejält grepp i den här frågan.

Dessutom har vi frågan om ekonomisk ersättning uppe i Stalkningsutredningen. Vi går in på ganska okänd mark, då socialtjänstlagens ekonomiska bistånd ska vara ett kortvarigt ekonomiskt stöd. Det är ingenting som man ska leva på under resten av sin livstid, kanske dessutom som komplement till en framtida pension. Då uppstår naturligtvis problemet med tillgångar som är låsta när gärningspersonen vägrar sälja de tillgångar som finns. Normalt sett gör socialtjänsten bedömningen att man ska realisera tillgångarna innan man kan få ekonomiskt bistånd.

Det här är definitivt frågor som jag inte kan lämna svar på i dag. Det är egentligen frågor som riksdagen har att slita för att hitta den slutgiltiga lösningen på.

Sven-Olov Gustafsson: Vissa frågor kommer jag tyvärr att besvara kortfattat, eftersom det inte ligger under mitt mandat att ta hand om dem.

Frågan om fotboja berördes här. Jag har väldigt lite insikt om var mandatet ligger någonstans. Det ligger inte hos mig i alla fall, så jag kan tyvärr inte lämna något förtydligande av varför det har blivit på det här sättet.

Saramodellen ingår som en del i den analys som man gör av hotbilden. Vad som ingår i Saramodellen är jag också dåligt informerad om. Jag vet att den är ett komplement till övriga analyser som görs. Det är alltså inte bara Saradelen som man hanterar när man tar del av den totala bilden.

Svaret på frågan om 70 procent av dem som är berörda av det nationella personsäkerhetsarbetet ingår i Hells Angels är: Nej, så är inte fallet.

Sedan tror jag att jag behöver komplement från Skatteverket för att få förtydligat varför det är så pass många som numera ingår i gruppen skyddade personer. Jag kan svara när det gäller de fingerade identiteterna att antalet ansökningar har varit i stort sett detsamma under ett stort antal år. Där har ingen ökning eller sänkning skett. Också antalet beslut har varit ungefär lika år efter år. Sedan kan man naturligtvis ha en uppfattning om varför de skyddade personuppgifterna har blivit så många fler allteftersom åren har gått sedan begynnelsen. Vi kan då titta på samhället i övrigt. Jag kan med min erfarenhet peka på de lokala personskyddsorganisationer som har börjat bygga upp sin verksamhet i Sverige nu. Det har inneburit att man har kompletterat med det nationella personsäkerhetsarbetet. Man har alltså blivit medveten om att de här hotbilderna har ökat. Om man nu ska prata om trender så är det en påtaglig trend.

Beträffande kvarskrivning och skyddade personuppgifter i övrigt måste jag överlämna ordet till Skatteverket.

Ingegerd Widell: Eva visade tidigare en bild på de olika kategorier som finns. 1994, som de tidigaste siffrorna kommer från, var det huvudsakliga skälet till att man fick skyddade personuppgifter att man var kvinna, förföljd och hotad av en före detta man. Sedan är det så som Rikspolisstyrelsen just har sagt, att tillvaron i omvärlden har hårdnat och att det har tillkommit nya kategorier. Alla vi som läser tidningar och ser på nyheter vet att detta med hedersrelaterat våld talades och skrevs det inte så mycket om för ett par år sedan, även om det säkert förekom. Det är ju inte bara unga flickor utan även unga pojkar som utsätts för påtryckningar om tvångsgifte. Unga män utsätts för att äldre familjemedlemmar tvingar dem att ta livet av systrar eller andra släktingar, för när man är ung drabbas man inte lika hårt i straffskalan.

Nyligen har åklagares bostäder sprängts och andra yrkeskategorier utsätts för hot. Det är bara ett par år sedan som det kom ett stort antal ansökningar från poliser som skulle jobba med det som kallas mc-relaterat

våld. Jag har lyssnat lite på våra handläggare och de säger att de just nu ser en ökning av våldet inom kriminalvården, alltså bland dem som sitter inne. Där är det många som ansöker om skyddade personuppgifter.

Vi har ingen statistik på vilken kategori som ökar, men det är en stadig grupp av utsatta, hotade och förföljda kvinnor. Sedan har kretsen ökat. Det hårdare klimatet i samhället har lett fram till det.

Att ansöka om skyddade personuppgifter ställer krav. Inte nog med att man befinner sig i kris, har det jättesvårt och är chockad och skärrad, utan man ska dessutom ta tag i sitt liv, skaffa ny bostad, bryta upp från familj, vänner och arbete. Det är ett skäl till att vi ibland säger nej, för är man inte beredd att göra i alla fall ett par radikala förändringar blir det en falsk trygghet. Då ger sekretessmarkeringen inte det skydd som den är avsedd att ge.

En annan punkt var samverkan med andra myndigheter. Skatteverket har tagit fram en vägledning tillsammans med rätt många andra myndigheter – Centrala studiestödsnämnden, Datainspektionen, Domstolsverket, Högskoleverket, Kriminalvårdsverket, Care link, Försäkringskassan, Rikspolisstyrelsen, Socialstyrelsen, Sveriges Kommuner och Landsting och Vägverket. Det gjordes innan sekretessregeln fanns som gjorde att sekretessen följde med till andra myndigheter. Det fanns exempel där försäkringskassa och domstolsverk hade röjt personuppgifter, namn och adress, som var skyddsvärda. Vi tog därför fram den här vägledningen, och den har varit till nytta. Den har varit en dokumentation att hålla i handen dels när det gäller hur man ska se på sina medarbetare, dels för att ge dem kunskap om hur man ska hantera personer som har skyddade personuppgifter. Man ska se över sina IT-stöd. Man ska också se över sina utskick, alltså vilka uppgifter det är man presenterar. Behöver man verkligen ha med namn och adress i alla sammanhang? Hur ska vi minska kretsen som har åtkomst till uppgifterna? Hur ska vi hantera det? Som Eva berättade finns uppgifterna på en plats per region. Det ska alltså vara så få personer som möjligt som har åtkomst till uppgifterna.

Vi ska också försöka få en enhetligare bedömning. Våra handläggare får utbildning i bemötande, hur de ska förhålla sig till och på ett kognitivt sätt prata med personen för att få fram de uppgifter som är relevanta. Det är nämligen svårt att komma till en handläggare på skattemyndigheten och berätta att man behöver skyddade personuppgifter och varför. Det gäller att försöka att få fram så mycket som möjligt, så att det blir ett bra och riktigt beslut. Det gäller också att få dem man träffar att inse vad som händer om han eller hon till exempel handlar på Internet och med egna ord få klä situationen. De måste få insikt om de svårigheter det kommer att innebära, att det innebär begränsningar i sättet att leva och vara.

Som sagt tror jag absolut att detta att skapa nätverk lokalt, regionalt och centralt är något som vi kan utöka. Redan i dag gör Skatteverket besök på andra myndigheter. Inte bara brottsofferjourer utan även vi får frågor om

hur vi ska göra och hur vi ska resonera. Vi gör alltså en hel del besök på andra myndigheter, men jag tror säkert att man kan formalisera det här och göra det bättre.

Ordföranden: Det här seminariet har väldigt mycket belyst de besvärliga omständigheter som de som lever under skyddad identitet har. En fråga som jag funderar över, och som Rikspolisstyrelsen kanske skulle kunna svara på, är om det finns någon indikativ uppgift på hur frekvent det är att personer som lever med skyddad identitet utsätts för brott som anmäls.

Sven-Olov Gustafsson: Nej, inte någon uppgift som jag sitter med här och nu i alla fall. Det går säkert att ta fram. Kanske Skatteverket är informerat i större utsträckning när det gäller skyddad identitet. Men jag kan inte svara på frågan nu.

Lina Ploug: Jag skulle vilja kommentera två frågor som har ställts. Först gäller det frågan om avslag av fingerade personuppgifter. Här skulle vi önska att man i mycket större utsträckning än i dag verkligen tar kvinnornas berättelser och rädsla på allvar. Vi har hört Skatteverket tala om att det är problematiskt. Vi vet det, och vi försöker se till att åtminstone de kvinnor som kommer via kvinnojourerna känner till vad det innebär innan en ansökan läggs in. Som vi har hört finns det också stora problem med att ha sekretessmarkering och kvarskrivning, så vi tror inte att det är ett argument. Utan man måste helt enkelt lyssna på kvinnors rädsla i större utsträckning än man gör i dag.

Vi ser också en problematik med avslagen när kvinnorna redan har skyddat sig. När de bor på en kvinnojour eller har skyddat sig genom att flytta till en annan kommun faller graden av hot i riskbedömningen och kan komma till en sådan nivå att man inte längre anser det vara rimligt med fingerade personuppgifter. Det är också problematiskt.

Den andra frågan gällde om kvinnor i dag frivilligt lämnar landet och hur det i så fall görs. Vi vet att det inte sker i speciellt stor utsträckning. I de exempel som jag direkt tänker på gäller det ofta unga tjejer där lösningen blir att de kan studera utomlands och få bidrag från CSN genom att byta namn eller ha fingerade personuppgifter. Det är den grupp som jag i första hand kommer att tänka på.

Ordföranden: Syftet med seminariet var att belysa olika frågor kring skyddad identitet inom folkbokföringen. Vi kan konstatera att vi har snuddat vid många frågeställningar tack vare att vi har haft en bred uppslutning från olika myndigheter och intressenter. Ni har starkt bidragit till att ge oss dokumentation som vi kan gå tillbaka till, och ni har fått beröm av nästan alla frågeställare. Tack för att ni kunde vara med!

BILAGA 4

Skatteverkets statistik över personer med skydd inom folkbokföringen

Personer med skyddade personuppgifter 1993–2007

Mätningarna har genomförts under september–oktober respektive år

	Sekretessm.	Både och	Kvarskrivn.	Summa	Ökning
1993	4 628	48	27	4 703	
1994	5 472	61	7	5 540	18 %
1995	5 995	102	48	6 145	11 %
1996	6 018	154	40	6 212	1 %
1997	6 475	202	23	6 700	8 %
1998	6 585	218	16	6 819	2 %
1999	7 176	243	11	7 430	9 %
2000	7 613	321	3	7 937	7 %
2001	7 690	404	5	8 099	2 %
2002	8 248	520	2	8 770	8 %
2003	8 425	657	0	9 082	4 %
2004	8 823	774	0	9 597	6 %
2005	–	–	–	–	–
2006	9 250	1 184	0	10 434	9 %
2007	9 753	1 294	0	11 047	6 %

Källa: Skatteverket.

Personer med sekretessmarkering fördelat på regioner, kön och ålder

Mätningarna har genomförts under september–oktober respektive år

Region	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2006	2007
Stockholm	2 373	2 570	2 426	2 558	2 666	2 615	3 332	3 646
Linköping	438	500	549	613	669	759	592	694
Växjö	459	533	521	475	467	491	485	424
Malmö	940	998	1 005	1 018	941	901	807	868
Göteborg	1 267	1 220	1 281	1 372	1 486	1 560	1 732	1 695
Örebro	342	384	392	468	546	511	437	433
Västerås	673	740	811	839	812	1 135	1 032	1 135
Gävle	277	294	283	320	267	291	254	262
Östersund	166	147	145	217	226	240	211	205
Luleå	241	227	277	368	345	320	368	391
Totalt	7 176	7 613	7 690	8 248	8 425	8 823	9 250	9 753
under 18 år	–	40 %	39 %	39 %	38 %	38 %	37 %	37 %
män	–	40 %	41 %	41 %	41 %	41 %	41 %	41 %

Källa: Skatteverket.

Personer med både sekretessmarkering och kvarskrivning fördelat på regioner, kön och ålder

Mätningarna har genomförts under september–oktober respektive år

Region	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2006	2007
Stockholm	78	122	151	200	264	289	402	417
Linköping	12	26	26	36	34	38	29	34
Växjö	19	28	37	32	33	35	62	67
Malmö	17	18	35	42	69	69	94	100
Göteborg	27	25	38	68	93	141	345	389
Örebro	16	15	23	36	41	48	55	55
Västerås	29	34	36	39	41	75	118	121
Gävle	22	36	39	50	45	38	37	54
Östersund	2	6	4	5	22	19	15	17
Luleå	21	11	15	12	15	22	27	40
Totalt	243	321	404	520	657	774	1 184	1 294
<i>under 18 år</i>	–	–	–	40 %	45 %	45 %	44 %	43 %
<i>män</i>	–	–	–	45 %	38 %	37 %	37 %	37 %

Källa: Skatteverket.